

The Exorcistic Formula “Thus Is This Oath”¹

James Nathan Ford

Bar-Ilan University

Abstract

This paper deals with the exorcistic formula “Thus Is This Oath.” The spell aims at expelling a standard list of assorted demons by putting them under oath in the name of God, referred to by the epithet *gō ‘ēr wā-zō ‘ēf* “the One who rebukes and censures,” and various angels, most notably *Za ‘fiel*. Zech 3:2 is then quoted as a precedent. The formula is attested in a considerable number of unpublished incantation bowls and in two partially published bowls, almost all written by the same practitioner. Although the basic formula is virtually identical in all the known parallels, the practitioner may add one or more of the following elements when composing the incantation: an introductory formula, a set of *charaktêres*, various verses from the Psalms, and/or a short closing formula or an independent spell-unit. This study presents editions of the two partially published magic bowls and five new parallels which illustrate the various ways the practitioner may compose his incantation. It concludes with a synoptic text of the basic spell in all twenty of the magic bowls with this formula catalogued by the author.

¹ I would like to express my gratitude to Mr. David Sofer, Ms. Lisa Marie Knothe and Mr. L. Alexander Wolfe for permission to publish the bowls in their collections, to Mr. Gil Davidovitz and Dr. Robert Deutsch for access to unpublished bowls in their collections quoted in this study, and to Dr. Dalit Regev of the Israel Antiquities Authority for permission to photograph T 27987. I would also like to thank Prof. Dan Levene for reading and commenting on a draft of this study and for access to the bowls in the Samir Dehays Collection, and Prof. Domenico Agostini for advice on the Iranian personal names discussed below. The photographs of Wolfe 111 and JNF 93 were taken by Matthew Morgenstern and those of the other bowls by the present author. The following abbreviations of collections of magic bowls are used: BPC = British Private Collection; Davidovitz = Davidovitz Family Collection; DCG = David Crown Gallery; Deutsch = bowl formerly in the collection of Dr. Robert Deutsch; DS = Sofer Family Collection; GC.MBL = bowl formerly in the Green Collection; HC = Private London Collection; HS = Hilprecht Sammlung, Jena; IM = Iraq Museum; IMJ = Israel Museum, Jerusalem; JNF = bowl formerly in the collection of Ms. Lisa Marie Knothe; LK = Lisa Marie Knothe Collection; MS = Martin Schøyen Collection; NLI JER = National Library of Israel, Jerusalem; PC = Private Collection; SD = Samir Dehays Collection; T = Antiquities Department of the Civil Administration; VA = Vorderasiatisches Museum; Wolfe = Wolfe Family Collection. Partially preserved letters appear as contoured letters in the transcriptions. This study was supported by Israel Science Foundation grant no. 2808/20.

Among Professor Shaked's many contributions to the study of the Aramaic incantation bowls is his seminal work "Transmission and Transformation of Spells: The Case of the Jewish Babylonian Aramaic Bowls," published in 2011.² In it, he lays out a basic set of technical terms for referring to the magic bowl texts and then demonstrates how the practitioners composed their incantations from various building blocks through the comparison of several magic bowls containing the formula "I Descended to the Depths of the Earth." The present paper will attempt to build on Professor Shaked's work through the study of the incantation bowls containing the formula "Thus Is This Oath."

The exorcistic formula "Thus Is This Oath" places various types of demons who harass the victim under oath by the power of the name of God, referred to as גועיר וזעיר "the One who rebukes and censures," and by the power of a series of angels, most notably Za'fiel. Accordingly, it employs the cognate technical verbs of exorcism גער (pe.) "to rebuke; to exorcize" and זער (pe.) "to rebuke; to expel." Spells based on this formula are well-attested, with twenty exemplars for seventeen or eighteen different families cataloged by the present author.³ Most are, as yet, unpublished.⁴ Almost all the exemplars seen by the present

² In Gideon Bohak, Yuval Harari, and Shaul Shaked, eds., *Continuity and Innovation in the Magical Tradition* (Leiden: Brill, 2011), 187–217.

³ The beneficiaries of each bowl are as follows: PC 131 (Māh-gyān s. Xuṭōs; Artāšīr-dux d. Isparam; Xwarnaq, Axṭōs [= Xuṭōs] and Maškōy, dd. Artāšīr-dux); JNF 46 (Aymalkā s. Lālāy; Lālāy d. Maḥuši [?]; Mahalfā s. Lālāy; Aveṭ-Ṭirā s. Lālāy; Bar-šabbəṭā s. Lālāy); T 27987 (Ḥubbāy d. Dūdāy; Ravinā, her husband; Rav Hūnā, her son); JNF 59 (Ortā d. Maḥlaftā; Aveš-Šamiš, her husband); Wolfe 111 (Maḥalfā s. Nānāy; Aḥātā-ṭ-avū d. Maḥlaftā); HC 11 (names uncertain); JNF 47 (Hormiṣ-dād s. Māmāy; Baṭ-Ḥayyē d. Ḥubbāy); JNF 49 (Mēšānā'ā s. Māmāy; Miryāy d. Šəvō); Deutsch 2 (Avdā s. Maḥlaftā; Šiltā d. Bābāy); BPC 13 (Šəvō d. Immāy; Māymāy, her son); GC.MBL 000158 ([Mārī] s. Nānāy; Dūdat d. Maḥlaftā); SD 26 (Ḥāvīsā s. Miriam); JNF 93 (Bar-Ḥayyē s. Maḥlaftā; Gōrāy d. Zōnāy [?], his wife); JNF 48 (Maḥalfā s. Maṭ-Ṭirā; Māmāy d. Baṭ-Ḥayyē); DS 65 (Ravū-d-immē s. Sarah; Dūdāy d. Aḥāt); HC 12 (Mārī s. Nānāy; Dūdat d. Maḥlaftā); SD 34A (Mā-yazid s. Aman-Nəvō; Mak-KNT' d. Māmā); DS 1 (Avī s. Maḥlaftā; Mak-KNT' d. Ṭiṭāy); JNF 84 (Ravū-d-immē s. Dūdāy [sic]; Dūdāy d. Aḥāt); SD 44 (Bar-Guznay s. Baṭ-Ḥayyē; Dādāy d. PN). GC.MBL 000158 and HC 12 were both written for the same clients, as were DS 65 and JNF 84. Several additional uncatalogued exemplars have been seen by the present author.

⁴ A preliminary edition of T 27987 was published in Haggai Misgav, "Jewish-Aramaic Incantation Bowls," in *Finds Gone Astray: ADCA Confiscated Items*, ed. Dalit

author were written by the same hand, whom I will call “practitioner A,” with the exception of PC 131 and JNF 46.

The formula “Thus Is This Oath” is composed of five segments:

Table 1: Segments of the Formula “Thus Is This Oath”

I. Opening Declaration of Faith (Divine Authority)	“ <i>Hear, O Israel! The Lord is our God, the Lord alone</i> ” (Deut 6:4).
II. Adjuration of the Demons	“Thus is this oath that I have made you swear, [list of demons], male and female, who become visible at night or by day—do not become visible to them, to [the clients], neither in a vision of the night nor in a dream/vision of the day, and do not approach them anymore!”
III. Invocation of God	“In the name of the One who rebukes and censures, who rebuked and censured the [list of demons].”
IV. Invocation of Angels	“In the name of Afargašiel, Gabriel, Sarel, Šamšiel, Sarḥael and Yoel and Za’fiel—they are the ones who will censure the [list of demons].”
V. Biblical Precedent	“As it is written: <i>And the Lord said to Satan: May the Lord rebuke you, O Satan; may the Lord, he who has chosen Jerusalem, rebuke you! Is this not a brand plucked from the fire!</i> ” (Zech 3:2).

In addition, the practitioner may add one or more of the following: an introductory formula, additional biblical verses (following Zech 3:2), and/or a short closing formula or independent spell-unit. In the cataloged bowls, the additional biblical verses are all taken from the Psalms: Ps 27:1 (5x); Ps 91:11 (5x); Ps 46:2 (4x); Ps 91:7 (3x); Ps 17:13 (2x); and Ps 91:10 (1x). Finally, a set of three identical *charaktères* resembling a double *alef* written as a ring-letter may be written equally spaced around the bowl beginning immediately after the

Regev and Hananya Hizmi (Jerusalem: Keter, 2018), Bowl 2 (60–61). A photograph of Wolfe 111 appears in Nancy Benovitz, “The Shema: From the Bible to Jewish Magic,” in *Hear, O Israel: The Magic of the Shema*, ed. Nancy Benovitz and Dudi Mevorah (Jerusalem: Israel Museum, 2021), 31, and there is a summary of the incantation in Matthew Morgenstern, “The Shema in Aramaic Magic Bowls,” in Benovitz and Mevorah, *Hear, O Israel*, 51.

quotation of Zech 3:2.⁵ The data from the cataloged bowls are summarized in the following table:

Table 2: Incantation Bowls Containing the Spell “Thus Is This Oath”

	INTRODUCTORY FORMULA	I	II	III	IV	V		ADDITIONAL VERSES	CLOSING FORMULA	INDEPENDENT SPELL-UNIT
PC 131		✓	✓	✓	✓	✓				
JNF 46		✓	✓	✓	✓	✓				
T 27987		✓	✓	✓	✓	✓				
JNF 59		✓	✓	✓	✓	✓				
Wolfe 111		✓	✓	✓	✓	✓	✓			
HC 11		lost	✓	✓	✓	✓	✓ ⁶			
JNF 47		✓	✓	✓	✓	✓		Ps 17:13		
JNF 49		✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ps 17:13		
Deutsch 2		✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ps 46:2		
BPC 13		✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ps 46:2		
GC.MBL 000158		lost	✓	✓	✓ ⁷	✓	✓	Ps 27:1 Ps 91:11		
SD 26	לשמך אני עושה ⁸	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
JNF 93	ועל פי הקדש ברוך הוא אני בוטיח ברוך מכה ורופא בשמך אני עושה ⁹	✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ps 91:10		
JNF 48	לשמך אני עושה ¹⁰	✓	✓	✓	✓	✓		Ps 46:2 Ps 27:1 Ps 91:11(2x) Ps 91:7	תג רבה פיג רבה מפעיה מפדיעה ¹¹	

⁵ The signs interrupt the flow of any further text. For *charaktères* in general, see Gideon Bohak, “The *Charaktères* in Ancient and Medieval Jewish Magic,” *Acta Classica Universitatis Scientiarum Debreceniensis* 47 (2011): 25–44; Richard Gordon, “*Charaktères* between Antiquity and Renaissance: Transmission and Re-Invention,” in *Les savoirs magiques et leur transmission de l’Antiquité à la Renaissance*, ed. Véronique Dasen and Jean-Michel Spieser (Florence: SISMEL Edizioni del Gal-luzzo, 2014), 253–300.

⁶ Only two *charaktères*.

⁷ Second half omitted.

⁸ “For Your name I act.”

⁹ “And in the command of the Holy One blessed be He I trust. Blessed be the One who smites and heals. In Your name I act.”

¹⁰ “For Your name I act.”

¹¹ **tg rbh pyg rbh mp’yh mpdysh** (magic names).

The Exorcistic Formula “Thus Is This Oath”

DS 65		✓	✓	✓	✓	✓		Ps 46:2 Ps 27:1 Ps 91:11 Ps 91:7	תג רבה פיג רבה מפעיה מפריצה ¹²	
HC 12		✓	✓	✓	✓	✓		Ps 27:1 Ps 91:11 Ps 91:7	תג רבה פיג {xx} רבה {x} מפעיה מפריצה ¹³	
SD 34A		✓	✓	✓	✓	✓	✓ ¹⁴		הללויה לשמך הללויה למכותך ¹⁵	
DS 1		✓	✓	✓	✓	✓	✓	Ps 27:1		“You Are Aphrodite” (see below)
JNF 84		lost	✓	✓	✓	✓				“By the Seal of Ashmedai, King of the Demons” (see below)
SD 44	לשמך אני עושה קדישה רבה יה מלך מלכיה יהוה צבאות שמו חתים ומחתם ברגוזני בר בתחיי מן כל שידין ושיפטין וחילמין בישין בשום ¹⁶	✓	✓	✓	✓	✓				“By the Seal of El Shaddai” (e.g., JNF 92)

Below, I present editions of seven exemplars of this formula: T 27987, Wolfe 111, DS 65, JNF 93, DS 1, JNF 84 and PC 131. The different bowls illustrate the various ways in which the practitioner(s) composed the incantation.

¹² **tg rbh pyg rbh mp' yh mpryṣh** (magic names).
¹³ **tg rbh pyg rbh {xx} mp' yh {x} mpryṣh** (magic names).
¹⁴ The signs begin after the closing formula.
¹⁵ “Hallelujah for Your name. Hallelujah for Your kingdom.”
¹⁶ “For Your name I act, O Great Holy One. Yah, King of kings, YHWH Sabaoth is his name. Sealed and doubly sealed is Bar-Guznay son of Baṭ-Ḥayyē from all demons and plagues and evil dreams. In the name of.”

1. T 27987¹⁷

158 mm. (diameter). No figurative design, center blank. The writing begins near the center and spirals toward the rim.

Clients: Ḥubbāy daughter of Dūdāy; Ravīnā, her husband; Rav Hūnā, her son.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2.

שמע ישראל [יהוה] אל[הי]נו [יהוה] 1 Hear, O Israel! [The Lord is our] God, the
אחד כן שבועתא דא [דא] שבוע [ית] לכוין Lord alone.¹⁸ Thus is this oath
[that I have made you] swear,

¹⁷ A preliminary edition of the bowl was published in Misgav, “Jewish-Aramaic Incantation Bowls,” Bowl 2 (60–61). For a photograph of the outside and measurements, see Dalit Regev, “Catalogue,” in Regev and Hizmi, *Finds Gone Astray*, 229. Photograph by the author (courtesy of the Antiquities Department of the Civil Administration).

¹⁸ Deut 6:4.

- 2 [evil spirits, and evil demons,]
and evil plagues, and evil
dreams, and liliths and e[vil]
mevakkaltas, male and female,
- 3 [who become visible] at night or
by day—do not become visible to
her, to Ḥubbāy daughter of
Dūdāy or to Ravinā, her husband,
or to Rav Hūnā, her son,
[neither] in a vision
- 4 [of the night] nor in a dream/
vision of the day, and do not
approach them anymore! In the
name of the One who rebukes and
censures, who rebuked and censured
the spirits, [demons], pl[agues],
- 5 afflictions, satans, evil dreams
(and) evil liliths. In the name of
Afargašiel, Gabriel, Sarel, Šamšiel,
Sarḥael and Yoel
- 6 and Za'fiel—they are the ones
who will censure the spirits,
demons, plagues, afflictions, satans,
evil dreams, evil liliths
- 7 and evil *mevakkaltas*. As it is written:
*And the Lord said to Satan: May the
Lord rebuke you, O Satan; may the
Lord, he who has chosen Jerusalem,
rebuke you!*
- 8 *Is this not a brand plucked from the
fire!*²⁰

Notes to the text:

1. "Hear, O Israel"—Haggai Misgav supposed that only the first two words of Deut 6:4 were quoted, but additional words are partly or wholly legible and the verse is, in fact, quoted in its entirety.²¹

¹⁹ Most parallels add "and evil *mevakkaltas*." Cf. line 7.

²⁰ Zech 3:2.

²¹ Daniel James Waller, with Dorota Molin, *The Bible in the Bowls: A Catalogue of Biblical Quotations in Published Jewish Babylonian Aramaic Magic Bowls* (Cambridge:

3. ראבינה “Ravīnā”—The name is composed of the title Rav + the PN Avīnā (lit. “Our-Father”).²² The reading ראבונה is also paleographically possible. In the present text, Ravīnā (/Ravūnā) is the father of a certain Rav Hūnā, whereas the talmudic Amora Ravīnā II was the son of Rav Hūnā.

ולראבינה בעלה (T 27987:3)

ולרפ הונא ברה (T 27987:3)

3–4. “do not become visible to her [...] [neither] in a vision [of the night] nor in a dream/vision of the day”—In this context, we find the word-pair שחריי // חייו. The A-word is the singular construct form of חייוא (pl. חייוי) “vision; appearance.” According to DJBA2, 394b and CAL (9.8.2023), in JBA the word is attested solely in the magic

Open Book Publishers, 2022), 74, notes that there is sufficient space for the entire verse. For the use of Deut 6:4 in Jewish magic, see Benovitz and Mevorah, *Hear, O Israel*; James Nathan Ford and Matthew Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls in Museum Collections, Volume 1: The Frau Professor Hilprecht Collection of Babylonian Antiquities, Jena* (Leiden: Brill, 2020), 87; Esther Eshel, Hanan Eshel, and Armin Lange, “‘Hear, O Israel’ in Gold: An Ancient Amulet from Halbtun in Austria,” *Journal of Ancient Judaism* 1 (2010): 43–64; and the bibliography cited in those studies. A list of published magic bowls containing Deut 6:4 may be found in Waller, *The Bible in the Bowls*, 73–78.

²² See Tal Ilan, *Lexicon of Jewish Names in Late Antiquity. Part IV: The Eastern Diaspora 330 BCE–650 CE* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2011), 322–26; A. Hyman, *Toldoth Tan-naim Ve’Amoraim*, vol. 1 (London: Express, 1910), 97–98. For the fusion of the title Rav with PNN beginning with *alef*, such as ראבא or רבא (from רבא) and רפרם (from רפרם), often with the loss of the *alef*, see also Alexander Kohut, *Aruch Completum*, vol. 1 [Hebrew] (Vienna, 1878), s.v. אביי (pp. 9–10), and recently, Yochanan Breuer, *The Hebrew in the Babylonian Talmud According to the Manuscripts of Tractate Pesahim* (Jerusalem: Magnes Press, 2002), 85–86 and the bibliography in n. 39; Ilan, *Lexicon of Jewish Names*, 14. Cf. below, note to DS 65:3.

bowls.²³ DJBA2 vocalizes חָזָא, but the word is normally written with *yod*, which suggests the vocalization חִיזָא. For example, בַּת טַהְמָנְדֻךְ לֹא בַחֲזוּהָ דְלִילִיָּה וְלֹא בַחֲזוּהָ דִּימּוּמָא “and do not become visible to Išpendarmed daughter of Ṭahmān-dux, neither in a vision of the night nor in a vision of the day” (Moussaieff 142:6–7).²⁴ Compare Mandaic *hizua* “vision; appearance” (MD, 142b) and Syriac ܚܝܬܘܐ “sight, vision; appearance” (SL, 436b). DJBA2 cites a plural construct form חֲזֻכְיָא in the magic bowl IM 5497:8. I am unable to verify the reading, as the bowl was published without a photograph.²⁵ Whatever the correct reading may be, in other bowls one finds the plural construct/emphatic form חִיזוּי. For example: מִן חִיזוּי יִמְמָא וּמִן חִיזוּי “from visions of the day and from visions of the night” (SD 7AL:8–9); בַּחֲזוּי דִּילִיָּה וּדִימּוּמָא “in visions of the night and the day” (DS unnumbered:8–9); בִּשְׁמִיָּה דִיעוּקֵר חִיזוּי “in the name of the One who eradicates visions” (JNF 198:6). Semantically equivalent plural forms with the *-ān-* morpheme are also frequent: דְּמִיִּתְחֹזֵן בַּחֲלִימִין דְּלִילִיָּה וּבַחֲזוּיָא דִּימּוּמָא “who become visible in dreams of the night and in visions of the day” (NLI JER Ms. Heb. Inc. Bowl 045:5); לֹא בַּחֲזוּיָא דִּימּוּמָא “neither in dreams of the night nor in visions of the day” (MS 2053/259:7). Similar forms are also found in Syriac and Mandaic (see below). As suggested by CAL, s.v. ḥzwn (8.8.2023), the singular form חִיזוּנָא “vision” is probably a back-formation from this plural form. Compare Classical Syriac ܚܝܬܘܐ, pl. ܚܝܬܘܐ (SL, 436b); Mandaic *hizua*, pl. *hizuia* or *hizuania* (MD, 142b).²⁶

The B-word, שְׁחִירִי, is at present attested solely in the Jewish magic bowls.²⁷ The word is listed in neither DJBA2 nor CAL (31.8.2023), but has been

²³ DJBA2 gives only the meaning “vision,” but the meaning “appearance” is also attested in the Jewish magic bowls, similar to the Mandaic and Syriac cognates. For example: בְּרִמּוֹת עֲנִיָּן אִתְבְּרִינָא וּכְחִיזוּ בְּרָקָא אִתְחִינָא וּכְחִיזוּ קֶשְׁתָּא אִשְׁתַּכְּלִלָּנָא “we were created in the form of clouds, and we looked like the sight of lightning, and we were perfectly made like the appearance of a rainbow” (JNF 22:10).

²⁴ Dan Levene, *A Corpus of Magic Bowls: Incantation Texts in Jewish Aramaic from Late Antiquity* (London: Kegan Paul, 2003), 93 (collated).

²⁵ Cyrus H. Gordon, “An Aramaic Exorcism,” *Archiv Orientalní* 6 (1934): 466–74.

²⁶ MD does not record the singular *hizuana* “vision” in Mandaic, but see CAL, s.v. ḥzwn (citing Jb 69:5). An isolated example can also be adduced from a magic bowl: [lb]hilmā d-līlīa ulbhizuana d-‘mama “[neither in] a dream of the night nor in a vision of the day” (Davidovitz 11:12).

²⁷ In the Mandaic amulet Macuch Bleirolle 1a (Rudolf Macuch, “Altmandäische Bleirollen [Erster Teil],” in *Die Araber in der alten Welt*, ed. Franz Altheim and Ruth Stiehl [Berlin: De Gruyter, 1967], 118–19), the reference to *šhraria* specifically with respect to women in the phrase *ul’nsia šhraria* “and for women *šhraria*” (lines 70–71) and the collocation with *bṭinata* “pregnant women” (line 66) suggest that *šhraria* has the meaning of “birth-pains,” as interpreted by Macuch (pace Christa Müller-Kessler, *Die Zauberschalentexte in der Hilprecht-*

identified by Christa Müller-Kessler in a similar context in another formula, where it appears as the B-word to חילמא “dream”: חילמא לא תתחזון להון לא בחילמא “and do not become visible to them, neither in a dream of the night nor in a *šḥryry* of the day” (SD 22AL:6–7).²⁸ The same parallelism appears in our spell as a variant reading in a bowl written by a different hand: לא תתחזון להון לאימלפא פֿר ללי ויללי בת מחושי ולמחלפא בר ללי וילאביטרא פֿר ללי ולפֿר שבתא בר ללי לא בחילמא דילליה ולא בשחרירי יממא ולא תיקרבון ולתהון עור.²⁹ “do not become visible to them, to Aymalkā son of Lālāy, or Lālāy daughter of Maḥuši (?), or to Maḥalfā son of Lālāy, or to Aveṭ-Tirā son of Lālāy, or to Bar-šabbəṭā son of Lālāy, not in a dream of the night nor in a dream/vision of the day, and do not approach them anymore!” (JNF 46:3–4). The general semantic field of שחרירי is clearly established by the parallelism in the preceding contexts, but the precise translation remains uncertain. Müller-Kessler interprets the word as the plural “Visionen.” This interpretation accords with the fact that חיווא/חיווא “vision” may similarly appear as the B-word to חילמא in similar contexts. For example, וילא [ותתחזון] לה לא בחילמא “[and do not] become visi[ble] to her, neither in a dream of the night nor in a vision of the day” (BM 117824:6);³⁰ דלא ניתחזון “that they not become visible, neither in a dream of the night nor in a vision of the da[y]” (LK 35:11). For the same parallelism in the plural, see NLI JER Ms. Heb. Inc. Bowl 045:5 and MS 2053/259:7 (quoted above) and the following Mandaic and Syriac contexts: *ulatihzailun labhilmaian d-lilia ulabhizuanun d-imama* “and do not become visible to them, neither in their dreams of the night nor in their visions of the day” (AO 2629:11–12); *ula tihzilḥ la bhilmia d-lilia ula bhizuania uhraria d-imama* “and do not become visible to him, not in dreams of the night nor in visions and hallucinations of the day” (MS 1928/20:10–11); ܡܠܗ ܡܠܚܡܐ ܠܗܝܠܐ “and do not become visible to her, neither in evil dreams of the night nor in odious visions of the day” (DCG 1:6–7). Nevertheless, the translation “dream” is also conceivable, since one also finds שחרתא “dream” or שינתא “dream” as B-words to either חילמא “dream” (cf. SD 22AL) or חיווא “vision” (cf. T 27987) in similar contexts.³¹ For example,

Sammlung, Jena, und weitere Nippur-Texte anderer Sammlungen [Wiesbaden: Harrassowitz, 2005], 52: “Visionen”). For the same meaning in Classical Mandaic, see Gy 158:11 (MD, 440a: “pains”). For a new transcription of the context by Ohad Abudraham, see CAL, MandAmulet 2.

²⁸ See Müller-Kessler, *Die Zauberschalentexte*, 52–53. Müller-Kessler emends the verb to <חיתחון>. For the defective spelling חיתחון for חיתחון, see T 27987:3 (and parallels).

29 Sic.

³⁰ Judah Benzion Segal, *Catalogue of the Aramaic and Mandaic Incantation Bowls in the British Museum* (London: British Museum Press, 2000), Bowl 027A (collated). See Ford and Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls*, 35.

³¹ For the meaning of שחרתא and שיתא, both originally “sleep, slumber,” see Ford and Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls*, 35.

and do not become visible to them, neither in a dream of the night nor in a dream of the day” (B 16007:16);³² ולא בחילמא דליליה ולא בחילמא דליליה בת ממא לא בחילמא דליליה ולא בחילמא דליליה;³³ and do not become visible to him, to this Irdōy and to Yōwītā, his wife, daughter of Māmā, neither in a dream of the night nor in a dream of the day” (IM 142131:9–10);³³ בחיזוא דליליה ובשחרתא דיממא “who becomes visible to Ādur-Artašīr son of Maṭ-ṭīrā and to Miriam daughter of Dutay in a vision of the night and in a dream of the day” (Davidovitz 29:4–5). Müller-Kessler’s interpretation “Visionen” implies a plural form, but in all the above-cited texts, the parallel terms otherwise consistently agree in number. I would therefore analyze שחירי as a *plurale tantum* with a singular sense. The term likely derives from the same root as שחרתא “dream” and is thus cognate with the Mandaic verb ŠHR V, “to slumber, sleep” (MD, 451b), and the derived noun šaharta, “slumber” (MD, 439b). The etymology of the *h* in the Mandaic terms is uncertain and I have thus provisionally read שחירי and שחרתא with *het* in accordance with the transcription of #2 שחרתא in DJBA2. Müller-Kessler’s transcriptions שחירי and שחרתא with *he* are influenced by her derivation of both words from the root **hrr*.³⁴

4. בשום גועיר וזועף דיגער ויזעף ברוחי “In the name of the One who rebukes and censures, who rebuked and censured the spirits”—The divine epithet גועיר is in Hebrew, whereas the following cognate verbs are Aramaic. The use of גועיר “the One who rebukes” is preceded by the reference to הגער בןרע “the One who rebukes Evil” in the second amulet from Ketef Hinnom, lines 4–5.³⁵ The divine epithet זועף also appears in a version of the “A Song of Praise” formula: בשום זועף וזעף הבריתא די שליט על זו יקרא “in the name of the One who censures, the One who censures the creatures (?), who rules (seated)

³² James A. Montgomery, *Aramaic Incantation Texts from Nippur* (Philadelphia: University of Pennsylvania Museum, 1913), Bowl 7a.

³³ Ali H. Faraj, *Coppe magiche dall’antico Iraq con testi in aramaico giudaico di età ellenistica* (Milan: Lampi di Stampa, 2010), Bowl 8.

³⁴ Müller-Kessler, *Die Zauberschalentexte*, 52–53. Müller-Kessler (53) also claims that “Aufgrund zahlreicher Parallelen sind im Mandäischen *šhrt*’, *hrhr*’, *hr’ry*’ und *šhryr* Synonyme zu *hyzywn*’ [sic] ‘Vision’, doch läßt sich in den SLBA-Varianten auch *šynt* ‘Tagesschlaf’ nachweisen.” She then deduces an etymological relationship between the first four synonyms. In Classical Mandaic, however, *šhrtā* “slumber” parallels *šinta* “sleep” (e.g., Gy 189:23) and the two are clearly synonyms. One would thus expect them to remain synonyms in their technical usage in magical texts, for which see above n. 31.

³⁵ Gabriel Barkay et al., “Amulets from Ketef Hinnom: A New Edition and Evaluation,” *Bulletin of the American Schools of Oriental Research* 334 (2004): 65–66, 68.

upon glorious splendor” (JNF 161:5).³⁶ The rebuking/censuring of the demon causes it to leave.³⁷

There are other instances of the technical use of גע״ר (*pe.*) “to rebuke (a demon); to exorcize” in Jewish magic.³⁸ In the magic bowls, see also: ובשום

³⁶ The tentative interpretation of הבריתא as Aramaic ברייתא “creatures, created ones” + Hebrew definite article follows Ford and Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls*, 143–44. Compare the divine epithet יי בורא כל הבריות “YY the creator of all creatures” in Šimmuš Tehillim §141 (NYPL 190, 240:27; Gideon Bohak, *A Fifteenth-Century Manuscript of Jewish Magic: MS New York Public Library, Heb. 190 [Formerly Sassoon 56], Introduction*, Annotated Edition and Facsimile, 2 vols [Los Angeles: Cherub Press, 2014], 273; cf. Bill Rebigier, ed., *Sefer Shimmush Tehillim: Edition, Übersetzung und Kommentar* [Tübingen: Mohr Siebeck, 2010], 179). Many different readings are paleographically possible (*he* = *het*, *bet* = *kaf*, *resh* = *dalet*, *yod* = *waw*). Such a mixture of Aramaic and Hebrew is unusual, but the same phenomenon would also seem to occur in the expression הירו פגעא in Istanbul 5361:5 and parallels (see Ford and Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls*, 143 n. 510). In general, this formula contains a considerable amount of Hebrew interwoven into the Aramaic text. Compare the use of הבריה to refer to beings that wish to harm the beneficiary in *Shimmush Tehillim* §31: למבקש יאמר: אותו ויאמר: מלך מלא רחמים וטוביני מן הבריה הרעה שלא תוכל להרע לי ולא להזיק אחד אחד. “For one who wants <...> he shall say it (Ps 27), and he shall say: O King, full of mercy, may you save me and may you rescue me from the evil creature, so that it not be able to do evil to me and not harm (any) one of the 248 members that are in me, and I shall not fear nor shall I be afraid of it. In the name of **mah** ’**ē**li Amen, Amen, Amen, Selah, Selah, Selah” (NYPL 190, 219:3–5; Bohak, *A Fifteenth-Century Manuscript*, 255; cf. Rebigier, *Sefer Shimmush Tehillim*, 104).

³⁷ Hebrew זעף “to rage” has the meaning “to expel” in the following anonymous *piyyuṭ* in a non-magical context: זעפו אל ושמנו לנע ונר ונתנו להרג ביד כל מוצאו ... חי עולמים: “God expelled him (Cain) and made him a vagrant and a wanderer, and delivered him to be killed by anyone who found him [...] The Immortal One expelled them (the gods) from above, and they fell from heaven and were called Nefilim” (BM Or. 5554B.16 verso, lines 16–17; recto, lines 7–8). For the Hebrew text, see the Historical Dictionary Project of the Academy of the Hebrew Language (<https://maagarim.hebrew-academy.org.il/>). The verb appears twice with the sense “to rage” in 2 Chr 26:19a: וַיִּזְעַף עֲזַיָּהוּ וַיִּבְרֹדוּ מִקְטָרֹת לְהַקְטִיר וַיִּבְזְעֻפוּ עִם הַכֹּהֲנִים “Then Uzziah was wroth; and he had a censer in his hand to burn incense; and while he was wroth with the priests” (NJPS). The Peshiṭta, however, interprets the second occurrence as referring to the expulsion of the priests from the temple: סבא כעסא ארופפ חסא חלחא חל: “At once King Uzziah became enraged at the priests and commanded that they be expelled from the sanctuary.”

³⁸ See Joseph Naveh, “A Recently Discovered Palestinian Jewish Aramaic Amulet,” in *Arameans, Aramaic and the Aramaic Literary Tradition*, ed. Michael Sokoloff (Ramat Gan: Bar-Ilan University Press, 1983), 88; Jan Joosten, “The Verb גע״ר ‘to Exorcize’ in Qumran Aramaic and Beyond,” *Dead Sea Discoveries* 21 (2014): 347–55; Simcha Gross, “Does an Arrow a Day Keep Satan Away? Late Antique Magical Subtexts in Babylonian Rabbinic Narratives,” *Harvard Theological Review* 118:3 (2025): 567–571.

אהיה אשר אשר אהשר א[היה] אומר מלאכה למיכאל וייגערון וייצטורן יפסקו ירור בישתא מן
“And in the name of ‘hyh šr šr [hyh], the angel says to the angel Michael, and may they rebuke and make tremble, eliminate (and)
expel the evil Yaror from the [house] of Šiltā daughter of Immay” (VA 2484:23);³⁹ הוא יגער כך ויתבר יתך מן תחת שמיא מן ביתיה דהורמזוד בר מאמי “He will
exorcize you and break you from under the heavens from the house of Hormiz-dād son of Māmāy” (PC 48:6–7). As in the JPA amulets, the *epte’el*
stem serves to express the passive “be exorcized”: בישתא מימקום “Be exorcized, evil spirit, from the dwelling place of A.
daughter of Māmā” (Moussaieff 117:6–7).⁴⁰ A similar intransitive usage of the
pe’al stem is also attested: ורתי ופוקי מן מהדוך בת ניונדוך מן ביתה ומן בנה ומן בנתה ומן דאית לה ומן דחון לה
“Also, you, lilit and evil *mevakkalta*-demon, when you see this amulet, shake, be rebuked and tremble and go out from Māh-dux daughter of Nēwān-dux, from
her house, and from her sons and from her daughters, and from those that she has and from those that she will have” (MS 1927/54:7–8);⁴¹ ורתי ופוקי מן אוירתא בת אימי
“You too, daughter of Ṭasat Lilita, shake and fear and be rebuked and go out from Awīrtā daughter of Immay”
(JNF 246:10). The verb גער also appears in the Geonic magical text *Havdala de-Rabbi Aqiva*: “And may he exorcize and
eliminate all witchcraft, and bonds, and pains” (*Havdala de-Rabbi Aqiva*, §4);⁴³ כל חרשין ואיסורין וכיובין וריבוצין וקיסרין וכל עובדין בישין דעבדו חרשיא וחרשייתא יתרחקון
“All witchcraft and bonds and pains and repressions and knots and all evil acts that wizards and witches performed,
may they distance themselves and be eradicated and be exorcized and be eliminated from me” (*Havdala de-Rabbi Aqiva*, §6).⁴⁴

In the present text, גע״ר appears in collocation with the semantic equivalent זע״ך, which likewise serves as a technical term of exorcism. For the semantic equivalence of the two verbs, compare also the variant readings אַח (Codex A, B) and אֶחָ (Codex C) in an account of an exorcism in the CPA version of Mark 9:24: מַה שְׁכָּר חַיָּו נִשְׁמַע וְנִסְתָּף עָלָיו, קִטְלֵםּוּס אַח / אֶחָ (אֶחָ: פֶּגֶם חֲסֵם הַחַיִּים לְפָנֵינוּ, מֵאַחַד לֹא יִשְׁקָל וְלֹא יִחַלְלֵםּוּס מִשְׁכָּר חַיָּו כִּי לֹא: פֶּגֶם חֲסֵם הַחַיִּים

³⁹ Dan Levene, *Jewish Aramaic Curse Texts from Late-Antique Mesopotamia* (Leiden: Brill, 2013), 20–29.

⁴⁰ Levene, *A Corpus of Magic Bowls*, 77–80. The text now has the shelf number NLI JER Ms. Heb. Inc. Bowl 065.

⁴¹ Shaul Shaked, James Nathan Ford, and Siam Bhayro, *Aramaic Bowl Spells: Jewish Babylonian Aramaic Bowls*, 2 vols. (Leiden: Brill, 2013–2022), vol. 2, JBA 92.

⁴² The final *alef* is anomalous. The parallel DS 11 reads ורחולי.

⁴³ Gershom Scholem, "Havdalah de-Rabbi Aqiva; A Source for the Tradition of Jewish Magic during the Geonic Period" [Hebrew], *Tarbiz* 50 (1980/81): 258.

⁴⁴ Scholem, *Havdalah de-Rabbi Aqiva*, 267–68.

And when the Lord Jesus saw the crowd running towards him, he rebuked the impure spirit and said to it: Dumb and deaf spirit, I command you, go out from him and do not enter (!) him ever again.”⁴⁵ Similarly, CPA ܐܬܝܝܬ corresponds to Syriac ܐܬܝܝܬ in the CPA and Old Syriac versions of Matt 17:18, respectively: ܐܬܝܝܬ ܡܫܚܐ ܫܡܝܐ ܕܚܝܠ ܡܢ ܗܝܠܐ : ܕܥܬܝܬ ܡܢ ܗܝܠܐ “And the Lord Jesus censured him, and the demon came out of him. And the child was healed at once”,⁴⁶ ܐܬܝܝܬ ܡܫܚܐ ܫܡܝܐ ܕܚܝܠ ܡܢ ܗܝܠܐ : ܕܥܬܝܬ ܡܢ ܗܝܠܐ “And Jesus rebuked him, and the demon came out of him. And at once that child was healed.”⁴⁷ In the latter context, the pronoun used in conjunction with the verbs ܐܬܝܝܬ refers to the child, but as the child is possessed and controlled by the demon, it is the latter who, in effect, hears the rebuke. The rebuke results in the demon leaving the victim. The meaning “to expel” is unequivocally attested for ܐܬܝܝܬ in CPA in a non-magical context: ܡܫܚܐ ܫܡܝܐ ܕܚܝܠ ܡܢ ܗܝܠܐ : ܕܥܬܝܬ ܡܢ ܗܝܠܐ “And this one who is from the north He will chase away from you, and He will expel him to a land in which there is no water” (Joel 2:20a).⁴⁸ In light of the clear polysemy of ܐܬܝܝܬ “to rebuke; to exorcize,” Sokoloff’s distinction between 1# ܐܬܝܝܬ “to be angry at s.o.; to rebuke, censure” and 2# ܐܬܝܝܬ “to drive away, expel, rebuff” in CPA does not appear justified.⁴⁹

The verb **נָסַח** is attested in JBA solely in the magic bowls.⁵⁰ It otherwise appears in the formula “They Defeat/Remove Mountains with Their Power” in parallelism with **נָסַח** “to remove”: **נִסְחִין טוֹרֵי בְּחִילֵהוֹן וּרְמָתָא בְּגִבְרֹתֵהוֹן וְזַעֲפִין** “they (a series of magic names) remove mountains with their power and hills with their might, and they

⁴⁵ Agnes Smith Lewis and Margaret Dunlop Gibson, *The Palestinian Syriac Lectionary of the Gospels: Re-Edited from Two Sinai MSS. and from P. de Lagarde's Edition of the "Evanageliarum Hierosolymitanum"* (London, 1899), 143. Codex B (text).

⁴⁶ Paul de Lagarde, *Bibliothecae Syriacae* (Göttingen, 1892), 294 (text).

⁴⁷ F. Crawford Burkitt, ed., *Evangelion Da-Mepharreshe: The Curetonian Version of the Four Gospels, with the Readings of the Sinai Palimpsest and the Early Syriac Patristic Evidence* (Cambridge: Cambridge University Press, 1904), 96 (text), cf. 97.

⁴⁸ For the text, see Christa Müller-Kessler and Michael Sokoloff, *A Corpus of Christian Palestinian Aramaic, Volume I: The Christian Palestinian Aramaic Old Testament and Apocrypha Version from the Early Period* (Groningen: STYX, 1997), 196. The passage is cited in Michael Sokoloff, *A Dictionary of Christian Palestinian Aramaic* (Leuven: Peeters, 2014), 113, s.v. 2# ܕܥܝܢܐ.

⁴⁹ Sokoloff, *Christian Palestinian Aramaic*, 113.

⁵⁰ DJBA2, 368 quotes JNF 48 (see James Nathan Ford and Dan Levene, “‘For Aḥata-de-’abuh Daughter of Imma’: Two Aramaic Incantation Bowls in the Vorderasiatisches Museum, Berlin [VA 2414 and VA 2426],” *Journal of Semitic Studies* 57 [2012]: 56).

expel the spirits, the demons, the liliths, the evil amulet-spirits, and the malicious amulet-spirits” (JNF 244:2–4).⁵¹

5–6. בשום אפרגשיאל גבריאֵל סראֵל שמשִׁיאל סרחאל ויואל ועפִיאל אינן יזעפִין בהן. In the name of Afargašiel, Gabriel, Sarel, Šamšiel, Sarḥael and Yoel and Za‘fiel—they are the ones who will censure them”—The demons are put under oath by the power of the names of a series of angels who are charged with exorcizing them. To the best of my knowledge, in the incantation bowls, the angels Afargašiel and Sarḥael are unique to the present formula. The former recalls אפרגשיה (var. אפגשיה, אפגשיה) in the Hekhalot literature: סרהיאל “Afargaš-Yah, the prince of wisdom.”⁵² The angel Sarḥael recalls אלה שמות של שומרי פתח היכל השני ערגיאל ומרסיאל סרהיאל in the Hekhalot literature: ועופיאל סהרביאל וסטפיאל רגעאל וסהביאל “These are the names of the doorkeepers of the second palace: ‘Argiel and Marsiel, Sarhiel and ‘Azfiel, Sahraviel and Saṭfiel, Rag‘ael and Sahviel.”⁵³ The remaining angels in this list are attested elsewhere in the magic bowls and in other magical corpora. Sarel is addressed together with the ubiquitous Gabriel in another bowl formula: I request from you, you, holy princes, Sarel and Gabriel” (MS 2053/42:6). Sarel is similarly given the epithet “prince” in the following context: בשום רפאל סרה ובשום סראֵל סרה “In the name of Raphael, the prince. In the name of Sarel, the prince” (MS 1927/3:6). In the Hekhalot literature, Sarel appears in a long enumeration of angels: ופִלְטִיאל ורחומיאל: ⁵⁴והחניאל ובזתיאל וססיאל וסריאל וסראֵל שוהריאל מהניאל גדיאל בשם “In the name of Yofiel, סראֵל סרביאל שר הפנים עוזיאל רפאל ענהאל שמשִׁיאל ברקיאֵל Sarel, Sarbiel, Prince of the Countenance, ‘Uzziel, Rafael, ‘Anael, Šamšiel,

⁵¹ The form ריחיא is an intermediate (plural) form between standard רוחא and colloquial ריחא. The equivalent form ריחיא appears in JPA amulet A, line 26, published by Rivka Elitzur-Leiman and Gideon Bohak, “Tyche and the Angels Who Sit: Three Amulets in Jewish Palestinian Aramaic,” in the present volume (courtesy of Gideon Bohak). See James Nathan Ford, “An Aramaic Incantation Bowl in the Otago Museum and Two Parallels” (provisional title), forthcoming.

⁵² Peter Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur* (Tübingen: Mohr Siebeck, 1981), §401 (M22). Cf. Peter Schäfer, ed., *Übersetzung der Hekhalot-Literatur III*, §§335–597 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1989), 132.

⁵³ Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, §208 (M40). Cf. Peter Schäfer, ed., *Übersetzung der Hekhalot-Literatur II*, §§81–334 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1987), 153–54. The letters *he* and *het* are not distinguished in the incantation bowls and the transcription סרהיאל with *het* is arbitrary. Compare ועפִיאל with עופִיאל in the same context.

⁵⁴ Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, §494 (O1531). Cf. Schäfer, *Übersetzung der Hekhalot-Literatur III*, §§335–597, 207.

Barqiel” (NYPL 190, 84:14–15).⁵⁵ The latter is attested in a wide range of magical texts. For example, חבראל חבראל הדריאל ומיטטרון ורפאל ומיכאל ובשום גבריאל (And in the name of Gabriel, Michael, and Raphael, and Meṭaṭron, Hadriel, Ḥavrael, Ḥavrael, Penuel, Šamšiel, and Momenael, trygyn trygyn Sariel, and Pag’iel, and Šuriel”) (Davidovitz 3:5–7);⁵⁶ אשבעית יתך נוריאל דיתיב על תרעי נורא ואת שמיאל דיתיב על [ג]לגלי (I have put you under oath, Nuriel, who sits at the gates of fire, and you Šamšiel, who sits on the sun-globes”) (T-S K 1.70, 4:7–9),⁵⁷ סחלא אלד חלק עם לחמא חלמא בחרא בחרא סחפא סחפא סחפא “Not alone am I sent and enter, rather, eight angels enter with me: Gabriel, Michael and Rufiel, Qadmiel and Sadriel, Šamšiel, Arfiel and Ḥaliel” (DS 35:11–12); רואל: שמיאל: שפטאל: סרונגיאל: רואל: שמיאל: שפטאל: “Šamšiel, who is appointed over the day; Liliel, who is appointed over the night.”⁵⁹ The angel Yoel is likewise attested in various corpora: אמסיאל בריאל והדסיה יואל פתחאל ואנטוכיאל (Amsiel, Bariel, and Haddasyah, Yoel, Petaḥel, and Anṭokiel”) (JNF 173:6–7); הי הי הי הי הי הי hy hy hy hy hy hy the great Yael, Yoel, the great Yael, Zahieli”) (Cope Collection Amulet, line 6);⁶⁰ תפ תקפיאל יהוה אשריאל .[וריאל]⁶¹ עזריאל [.]Qaqfiel YHWH Ašriel, [.Juriel, ‘Azriel, Qumiel, Qatriel, [...].iel, Barfiel .]siel, Yoel, Šakniel”) (T-S AS 142.21,

⁵⁵ Bohak, *A Fifteenth-Century Manuscript*, 124.

⁵⁶ For the angels טיגין טריגין, cf. בשום טיגין טריגין “in the name of *tygyn trygys*” (B 16009:4; Montgomery, *Aramaic Incantation Texts*, Bowl 25).

⁵⁷ Joseph Naveh and Shaul Shaked, *Amulets and Magic Bowls: Aramaic Incantations of Late Antiquity* (Jerusalem: Magnes Press, 1985), Geniza 5.

58 Bill Rebiger and Peter Schäfer, eds., *Sefer ha-Razim I und II. Band 1: Edition* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2009), 32*; Rebiger and Schäfer, eds., *Sefer ha-Razim I und II. Band 2: Einleitung, Übersetzung und Kommentar* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2009), 144.

⁵⁹ Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, §18 (V228). Cf. Peter Schäfer and Klaus Herrmann, eds., *Übersetzung der Hekhalot-Literatur I*, §§1–80 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1995), 42. For additional references, see Rebiger and Schäfer, *Sefer ha-Razim I und II. Band 2*, 227; Moïse Schwab, *Vocabulaire de l'angéologie d'après les manuscrits hébreux de la Bibliothèque nationale* (Paris : Klincksieck, 1897), 257.

⁶⁰ Joseph Naveh and Shaul Shaked, *Magic Spells and Formulae: Aramaic Incantations of Late Antiquity* (Jerusalem: Magnes Press, 1993), Amulet 21.

⁶¹ Peter Schäfer and Shaul Shaked, eds., *Magische Texte aus der Kairoer Geniza*, Band II (Tübingen: Mohr Siebeck, 1997), Text 25: צוריאל.

⁶² Schäfer and Shaked, *MTKG II*, Text 25: ??ריאל ברין..[חסיאל

יואל בה הוא מקלס ברקיע שני צבאות או או ואו או או יאו הא מה הר שם מפורש 1b:4-6);⁶³ “Yoel—he praises in the second *raqia* ‘ (as follows): Sebaoth ’w ’w w ’w ’w ’w y ’w h’ mh hw the ineffable name.”⁶⁴ As frequently occurs in Jewish magic, the name of the angel Za’fiel is based on the root of the verb expressing the function that the angel is to perform; namely, יענפון “they (Za’fiel and other angels) will censure.”⁶⁵ In another magic bowl, the angel זעפיאל appears in relation to the semantically equivalent verb נוֹרָה (pe.) “to rebuke”: בישמה “In the name of the angel Za’fiel, who rebukes all evil spirits” (LK 36:7). As an Angel of Destruction, Za’fiel’s power may also be directed against human beings: in the Hekhalot literature (3 *Enoch*), Za’fiel is said to lead the souls of the wicked to Hell,⁶⁶ whereas in the *Havdala de-Rabbi Aqiva*, the angel (= זעפיאל) is put under oath not to harm the practitioner.⁶⁷

7–8. The quotation of Zech 3:2 was correctly identified by Misgav.⁶⁸

⁶³ Schäfer and Shaked, *MTKG II*, Text 25.

⁶⁴ Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, §665 (M22). Cf. Peter Schäfer, *Übersetzung der Hekhalot-Literatur IV*, §§598–985 (Tübingen: Mohr Siebeck, 1991), 67–68. I understand בה as a prepositional phrase containing a proleptic pronoun referring to רקיע שני. The same pronoun would appear in the parallel passages with reference to the other *raqia*’s. For Yoel, see also Schwab, *Vocabulaire de l’angélologie*, 144.

⁶⁵ For this phenomenon, see Ortal-Paz Saar, *Jewish Love Magic: From Late Antiquity to the Middle Ages* (Leiden: Brill, 2017), 250–52. In the Hekhalot literature, the name of the angel is associated with the derived noun זעף “stormwind”: ואלה שמותן של שרים המנהיגין / או את העולם ... זעפיאל שהוא ממונה על הזעף “And these are the names of the Princes who direct the world: [...] Za’fiel, who is appointed over the stormwind” (Schäfer, *Synopse zur Hekhalot-Literatur*, §18 [M40]; cf. Schäfer and Herrmann, *Übersetzung der Hekhalot-Literatur I*, 41–42).

⁶⁶ Hugo Odeberg, *3 Enoch or the Hebrew Book of Enoch* (Cambridge: Cambridge University Press, 1928), 135–37, נז-נז. Cf. Schäfer and Herrmann, *Übersetzung der Hekhalot-Literatur I*, 137–38; Reimund Leicht and Joseph Yahalom, “Sefer Zeh Sefer Toledot Adam: An Unknown Esoteric Midrash on Genesis 5:1 from the Geonic Period,” *Ginzei Qedem* 4 (2008): 43*, 49*; Schwab, *Vocabulaire de l’angélologie*, 124.

⁶⁷ Scholem, *Havdalah de-Rabbi Aqiva*, 277. For the identification of זעפיאל as זעפיאל, see Gideon Bohak, “I Beg You: Appeals to Angels in the Talmudic and Gaonic Periods,” [Hebrew] *Tarbiz* 89/2 (2022): 44. זעפאפיאל appears in collocation with קצפאפיאל (= קצפיאל), another Angel of Destruction.

⁶⁸ For the use of Zech 3:2 in Jewish magic in general, see Gross, “Does an Arrow a Day Keep Satan Away?” and the bibliography cited therein. I would like to thank Dr. Gross for making a pre-publication version of his article available to me.

2. Wolfe 111⁶⁹

155 x 62 mm. No figurative design, center blank. The writing begins near the center and spirals toward the rim. There are three *charaktères* equally spaced near the rim.

Clients: Maḥalfā son of Nānāy; Aḥātā-ṭ-avū daughter of Maḥlaftā.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2.

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד 1 Hear, O Israel! The Lord is our God,
שבועתא דא דאשבעית לכון רוחי בישׁי the Lord alone.⁷⁰ Thus is this oath
that I have made you swear, evil
spirits,

⁶⁹ Formerly labelled JNF 195. A photograph of the bowl appears in Benovitz, "The Shema," 31 and a summary of the incantation in Morgenstern, "The Shema," 51. Photograph by Matthew Morgenstern.

⁷⁰ Deut 6:4.

- 2 and evil plagues, and evil dreams, and evil liliths, and evil liliths⁷¹ and (!) evil *mevakkaltas*, male and female,
- 3 who [beco]me visible at night or by day—do not become visible to them, to Maḥalfā son of Nānāy or to Aḥātā-ṭ-avū daughter of Maḥlaftā, neither in a vision of the night nor in a dream/vision of
- 4 the day, and do not approach them anymore! In the name of the One who rebukes and censures, who rebuked and censured the spirits, demons, plagues, afflictions, satans, evil dreams,
- 5 evil liliths and evil *mevakkaltas*. In the name of Afargašiel, Gabriel, Sarel, Šamšiel, <Sarḥael and Yoel and Za'fiel>⁷⁵—they are the ones who will censure the spirits,
- 6 demons, plagues, afflictions, satans, evil dreams, evil liliths and evil *mevakkaltas*. As it is written: *And the Lord said to*
- וּשְׂאֵטִי⁷² בִּישֵׁי וְחִלְמֵי בִישֵׁי וְלִילִיתָא
 בִּישְׁתָּא וְלִילִיתָא בִּישְׁתָּא וְלִמְבַכְלָתָא⁷³
 בִּישְׁתָּא דְכָר וְנִיקְבָּא
 דְּנִמְיָתְחֻזֵּן בְּלִילִיָּה וּבִימָמָה לֹא תִיתְחֻזֵּן
 לַהּוֹן לְמַחְלָפָא בְּרִנְאִי וְלֹאֲחַתְטָבוּ בְּת
 מַחְלָפְתָּא לֹא בְּחִיזֵּי לִילִיָּה וְלֹא⁷⁴
 בְּשַׁחְרִירֵי
 יִמָּמָה וְלֹא תִקְרְבוּן לִוְתַּהּוֹן עוֹד בְּשׁוּם
 גּוֹעִיר וְזוּעִף דִּיגַעַר וְיִזְעַף בְּרוּחֵי בְּשִׂידֵי
 בְּשִׁפְטֵי בְּפַגְעֵי בְּסַטְנֵי בְּחִלְמֵי
 בִּישֵׁי בְּלִילִיתָא בִּישְׁתָּא וּבִמְבַכְלָתָא⁷⁶
 בִּישְׁתָּא בְּשׁוּם אֶפְרָגְשִׁיֵּאל גְּבִרְיֵאל סְרָאֵל
 שְׁמִשְׁיֵאל אִינוּן יִזְעָפוּן בְּהוֹן בְּרוּחֵי
 בְּשִׂידֵי בְּשִׁפְטֵי בְּפַגְעֵי בְּסַטְנֵי בְּחִלְמֵי
 בִּישֵׁי בְּלִילִיתָא בִּישְׁתָּא וּבִמְבַכְלָתָא
 בִּישְׁתָּא כְּמָה דִּכְתִּיב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל

⁷¹ Dittography.

⁷² The expected reading is וּשְׂאֵטִי (cf. lines 4 and 6) or, possibly, וְשִׁיבְטִי, but the traces of the damaged letter look like *mem*. The words וּשְׂאֵטִי and וְשִׁיבְטִי have been omitted.

⁷³ For וּמְבַכְלָתָא.

⁷⁴ The word לֹא is poorly written, but the *lamed* is distinctive and the word occurs in all the parallels. It would appear to be a correction, probably written over *šin* (i.e., as a false start for וְשַׁחְרִירֵי).

⁷⁵ Haplography.

⁷⁶ For וּבִמְבַכְלָתָא.

השטן יגער יהוה בך השטן ויגער יהוה 7 *Satan: May the Lord rebuke you, O*
 בך הבוחיר בירושלים הלוא זה אוד *Satan; may the Lord, he who has*
 מוצל מאש 𐤀𐤁𐤁 𐤀𐤁𐤁 *chosen Jerusalem, rebuke you! Is this*
*not a brand plucked from the fire!*⁷⁷

𐤀𐤁𐤁 8

Notes to the text:

See the notes to T 27987. The structure of the text is identical to that of T 27987.

3. אחתטבו “Aḥātā-ṭ-avū”—I have previously discussed the meaning of this PN.⁷⁸ Cf. below, note to DS 65:3.

7–8. Three *charaktêres*, each resembling a double *alef* written as a ring-letter, are equally spaced around the bowl following the quotation of Zech 3:2. See also JNF 93 and DS 1. If the signs do represent *alef*, they may be a cryptic abbreviation of אמן אמן.

Charaktêr (Wolfe 111:7)

⁷⁷ Zech 3:2.

⁷⁸ James Nathan Ford, “Phonetic Spellings of the Subordinating Particle *d(y)* in the Jewish Babylonian Aramaic Magic Bowls,” *Aramaic Studies* 10 (2012): 236–39.

3. DS 65⁷⁹

164 x 55 mm. Center blank. No figurative design. The writing begins near the center and spirals toward the rim. The incantation is enclosed by a circle.

Clients: Ravū-ḏ-immē son of Sarah; Dūdāy daughter of Aḥāt.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2; Ps 46:2; Ps 27:1; Ps 91:11; Ps 91:7.

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד 1 Hear, O Israel! The Lord is our God,
שבועתא דא דאשבעית לכון רוחי the Lord alone.⁸⁰ Thus is this oath
that I have made you swear, evil
spirits,

⁷⁹ Photograph by the author.

⁸⁰ Deut 6:4.

- 2 and evil demons, and evil
plagues, and liliths and evil
mevakkaltas, male and female,
who become visible at night
- 3 or by day—do not become visible
to him, to Ravū-d-immē son of
Sarah or to Dūdāy daughter of
[A]ḥāt, or to their sons, or to their
daughters, neither in a vision of
the night nor in a dream/vision of
- 4 the day, and do not approach
them anymore! In the name of
the One who rebukes and
censures, [who re]buked and
censured the spirits, demons,
plagues, afflictions, satans,
- 5 evil dreams, evil liliths, evil
curses, and evil *mevakkaltas* and
evil *dēvs*. In the name of
Afargašiel, Gabriel, Sarel,
- 6 Šamšiel, Sarḥael, and Yoel and
Zaʿfiel—they are the ones who
will censure the spirits, demons,
plagues, *dēvs*, evil dreams, evil
liliths (and) evil curses.
- 7 As it is written: *And the Lord said to
Satan: May the Lord rebuke you, O
Satan; may the Lord, he who has
chosen Jerusalem, rebuke you! Is this
not a brand plucked from the fire!*⁸³
God is
- 2 בישי ושידי בישי ושיבטי בישי
וליליתא ומבכלתא בישתא דכר וניקבא
דמיתחזן בליליה
- 3 וביממא לא תיתחזן לה לרבודימי בר
שרה ולדודאי⁸¹ בת [א]חת ולבניהון
ולבנתהון לא בחיזו ליליה ולא
בשחרירי
- 4 יממא ולא תקרבון לותהון עוד בשום
גועיר וזועיף [דיג]ער ויזעף ברוחי
בשידי בשיבטי בפגעי בסטני
- 5 בחילמי בישי בליליתא⁸² בישתא
בלוטתא בישתא ובמבכלתא בישתא
ובדיוי בישי בשום אפרגשיאל גבריאל
סראל
- 6 שמשאל סרחאל ויאל וזעפאל אינן
יזעפון בהון ברוחי בשידי בשיבטי
בדיוי בחילמי בישי בליליתא בישתא
בלוטתא בישתא
- 7 כמה דיכתיב ויאמר יהוה אל השטן
יגער יהוה כך השטן ויגער יהוה כך
הבוחר בירושלים הלוא זה אוד מוצל
מאש אלהים

⁸¹ Alef over yod.

⁸² Bet over lamed.

⁸³ Zech 3:2.

- 8 לנו מחסה ועוז עיזרה בצרות נמצא⁸⁶ our refuge and stronghold, a help in trouble, very near.⁸⁴ Of David. The Lord is my light and my help; whom should I fear? The Lord is the stronghold of my life, whom should I dread?⁸⁵ For He will order His angels to guard you wherever
- מאד לדויד יהוה אורי וישעי ממי אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל
- 9 דרכיך יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש תג רבה פיג רבה מפעיה מפריצה⁸⁷ you go.⁸⁷ A thousand may fall at your left side, ten thousand at your right, but it shall not reach you.⁸⁸ **tg rbh pyg rbh mp 'yh mprysh**

Notes to the text:

See the notes to T 27987.

3. “Ravū-d-immē son of Sarah”—The same individual is named as the beneficiary in at least five other incantation bowls.⁸⁹ The name is composed of the title Rav + the PN Avū-d-immē (lit. “The-Father-of-His-Mother”).⁹⁰ In light of the spelling רבודימי in the present text, one can read without emendation אבאבאי בר {ר} אבדימי “Avavay son of Ravā-d-immē (or Ravū-d-immē with defective spelling)” in IMJ 80.1.3:2.⁹¹

לרבודימי (DS 65:3)

⁸⁴ Ps 46:2.

⁸⁵ Ps 27:1

⁸⁶ The *alef* is written over (or formed out of) another letter, possibly *taw*.

⁸⁷ Ps 91:11.

⁸⁸ Ps 91:7.

⁸⁹ JNF 84 (mistakenly called Ravū-d-immē son of Dūdāy); LK 37; Wolfe 9; Wolfe 10; HC 5.

⁹⁰ For the fusion of the title Rav with PNN beginning with *alef*, see above, note to T 27987:3. For PNN of the type “The-Father-of-His-Mother,” see Ford, “Phonetic Spellings,” 236–39 (esp. 236 n. 56) and the bibliography cited there. Cf. above, note to Wolfe 111:3.

⁹¹ Naveh and Shaked, *Amulets and Magic Bowls*, Bowl 7. Naveh and Shaked, *ibid.*, 168–69, 170, emend the text to בר אבאבאי {ר} אבדימי “Ababay son of Abdimi.” The emendation was accepted by Levene, *Jewish Aramaic Curse Texts*, 125.

7–9. The practitioner adds four verses after Zech 3:2, all from the Psalter. The verses all refer to divine protection. Ps 27:1 is not listed in Waller’s catalog of biblical quotations in published Jewish magic bowls,⁹² but it appears in several unpublished bowls in addition to those in our corpus. Most notably, the sequence Ps 27:1—Ps 91:11—Ps 91:7 in the present bowl (and two other bowls in our corpus) also appears in MS 2053/275:11–12 and LO 811:9–11. In one recension of *Sefer Shimmush Tehillim*, Ps 27 is said to be effective against witchcraft.⁹³ Ps 46:2 is likewise not listed in Waller’s catalog but is in fact quoted at the end of BM 102584.⁹⁴ In some unpublished bowls, it is written twice as a palindrome. For example, יהוה אל השטן יגער יהוה כך השטן יגער, ויהוה יהוה כך הבוחיר בְּיְרוּשָׁלַיִם הַלּוֹא זֶה אֹרֶךְ מוֹצֵל מֵאֵשׁ תּוֹס מִפְּנֵי שְׂכִינַת סוֹס אָדָם דָּם אָדָם דָּם וְדִנְבָת וְזִינְבָת אֱלֹהִים לָנוּ מַחְסֵה וְעוֹז עִזְרָה בְּצָרוֹת נִמְצָא מֵאֵד מֵאֵד נִמְצָא בְּצָרוֹת עִזְרָה וְעוֹז מַחְסֵה לָנוּ אֱלֹהִים “And the Lord said to Satan: May the Lord rebuke you, O Satan; may the Lord, he who has chosen Jerusalem, rebuke you! Is this not a brand plucked from the fire!”⁹⁵ **twš mpny škynt swš ’dm dm ’dm dm wdnbt wznybt.** God is our refuge and stronghold, a help in trouble, very near. Near very, trouble in help a, stronghold and refuge our is God” (Wolfe 110:6–8). The two remaining verses, Ps 91:11 and Ps 91:7, are both commonly quoted in the Jewish magic bowls.⁹⁶ Their use in conjunction with the present spell, specifically directed against various demons, accords well with the anti-demonic character of the Psalm in general.⁹⁷ For the use of Ps 91:10 with this formula, see JNF 93:8–9 (below).

8. עִזְרָה “help”—For MT עִזְרָה. The *plene* spelling accords with the vocalization of this word with *hiriq* in the Babylonian reading tradition.⁹⁸

8. לְדָוִד “Of David”—For MT לְדָוִד. The same spelling appears in the quotation of this verse in DS 1:8 (below) and is typical of Late Biblical Hebrew and Qumran Hebrew.⁹⁹

⁹² Waller, *The Bible in the Bowls*.

⁹³ See Rebiger, *Sefer Shimmush Tehillim*, 234.

⁹⁴ Segal, *Catalogue*, Bowl 056A. The verse was not recognized by the editor. The bowl parallels APM 9163 (Klaas Smelik, “An Aramaic Incantation Bowl in the Allard Pierson Museum,” *Bibliotheca Orientalis* 35 [1978]: 174–77). A new edition is being prepared by the present author.

⁹⁵ Zech 3:2.

⁹⁶ For the published bowls, see Waller, *The Bible in the Bowls*, 138 and 137 respectively.

⁹⁷ See recently Gerrit C. Vreugdenhil, *Psalm 91 and Demonic Menace* (Leiden: Brill, 2020); Rebiger, *Sefer Shimmush Tehillim*, 156–58; 268–70; Dorothea M. Salzer, *Die Magie der Anspielung* (Tübingen: Mohr Siebeck, 2010), 117–19; 450–55.

⁹⁸ See Israel Yeivin, *The Hebrew Language Tradition as Reflected in the Babylonian Vocalization* [Hebrew] (Jerusalem: Academy of the Hebrew Language, 1985), 815. I would like to thank the anonymous reviewer for this reference.

⁹⁹ See recently Seoung-Yun Shin, “A Diachronic Study of the Language of Haggai, Zechariah, and Malachi,” *Journal of Biblical Literature* 135 (2016): 278–80.

9. The same sequence of magic names is attested at the end of JNF 48 (line 11) immediately following Ps 91:7. It also appears as part of a longer sequence of magic names in another incantation bowl bearing the formula “I Have a Spell against You”: תג רבה פיג רבה מפעיה מפריצה יוד ברזל במג בת מגג (LO 811:10–11).¹⁰⁰

4. JNF 93¹⁰¹

157 x 66 mm. Center blank. No figurative design. The writing begins near the center and spirals toward the rim. The incantation is enclosed by a circle. There are three *charaktères* equally spaced near the rim.

Clients: Bar-Ḥayyē son of Maḥlaftā; Gōrāy daughter of Zōnāy (?), his wife.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2; Ps 91:10.

¹⁰⁰ The second part of the sequence appears independently at the end of another bowl with the same formula: אמן אמן סלה הללויה יוד ברזל במג בת מגג “Amen, Amen, Selah, Hallelujah. **ywd brzl bmg bt mgg.**” (LO 770:9).

¹⁰¹ Photograph by Matthew Morgenstern.

- 1 ועל פי הקדש ברוך הוא אני בוטח
ברוך מכה ורופא בשמך אני עושה
- 2 Hear, O Israel! The Lord is our God,
the Lord alone!¹⁰² Thus is this oath
that I have made you swear, evil
spirits, and evil demons,
- 3 and evil plagues, and evil dreams,
and liliths and evil *mevakkaltas*,
male or female, who become
visible at night or by day—
- 4 do not become visible to them, to
Bar-Ḥayyē son of Maḥlaftā or to
Gōrāy daughter of Zōnāy (?), his
wife, or to their sons or to their
daughters, neither in a vision of
the night nor in a dream/vision
of the day,
- 5 and do not approach them again!
In the name of the One who
rebukes and censures, who
rebuked and censured the spirits,
demons, plagues, afflictions,
satan(s), evil dreams,
- 6 *dēvs*, idol-spirits, liliths and evil
mevakkaltas. In the name of
Afargašiel, Gabriel, Sarel, Šamšiel,
and Sarḥael and Yoel and
Za‘fiel—they are the ones who
will censure
- שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד
כן) ¹⁰³ שבועתא דא דאשבעית לכון
רוחי בישי ושידי
- בישי ושיבטי בישי וחילמי בישי
וליליתא ומבכלתא בישתא דכר ונִיקבא
דמיתחזון בליליה וביממא
- לא תיתחזון להון לברחיי בר מחלפתא
ולגורי בת זוני א(תתיה ולבניהון
ולבנתהון לא בחיזו ליליה ולא
בשחרירי יממא
- ולא תקרבון לותהון עוד בשום גועיר
וזועיף דיגער ויזעף ברוחי בשידי
בשנין פֿטֿי בפגעי בסטנן בחילמי בישי
- בדיוי בפתכרי בליליתא ומבכלתא ¹⁰⁴
בישתא בשום אפרגשיאל גבריאל
סראל שמשייאל וסרחאל ויואל
זועפֿיאל אינן יזעפון

¹⁰² Deut 6:4.

¹⁰³ Reading with the parallels. The bottom of the *nun* does not descend below the line, similar to the *nun* in כן in DS 65:1, but the top lacks the typical hook or curve and no traces of lost ink are discernable. For the shape of the *kaf*, compare the corresponding word in DS 1 and DS 65.

¹⁰⁴ Probably for ומבכלתא.

7 the spirits, demons, plagues,
 afflictions, satans, evil dreams,
 105 בסטני בחילמי בישי בלילי(ת)א
 evil liliths and evil *mevakkaltas*.
 בישתא ובמבכלתא בישתא כמה
 דיכתיב As it is written:

8 And the Lord said to Satan: May the
 Lord rebuke you, O Satan; may the
 הסטן ויגער יהוה בך הבוחיר
 Lord, he who has chosen Jerusalem,
 בירושלים הלוא זה אוד מוצל מאש
 לא תאונה rebuke you! Is this not a brand
 plucked from the fire!¹⁰⁶ No

9 harm will befall you, no disease
 touch [your] tent.¹⁰⁷
 אלקיך רעה ונגע לא יקרב באהליך
 אלקיך אלקיך

Notes to the text:

See the notes to T 27987.

1. “And in the command of the Holy One, blessed be He, I trust. Blessed be He who smites and heals. In Your name I act”—A similar series of formulae opens the incantation of a magic bowl in the Davidovitz collection: ברוך מכה ורופא לשמך אני עושה ועליך אני “Blessed be He who smites and heals. For Your name I act and in You I trust. For Your name I act” (Davidovitz 47:1–2).

1. “Blessed be He who smites and heals”—The divine epithet “He who smites and heals” is common in the Jewish incantation bowls. For example, ברוך מכה ורופא “Blessed be He who smites and heals” (Wolfe 110:1); ברוך אתה יהוה מכה ורופא “Blessed be you, O Lord, the One who smites and heals” (VA 2104:7); ברוך אתה יהוה מכה ורופא האל המושיע “Blessed be you, O Lord, the One who smites and heals, the God who saves” (NLI JER Ms. Heb. Inc. Bowl 182:6).¹⁰⁸ In magical texts from the Cairo Genizah, one finds the semantically equivalent epithet מוחץ ורופא “He who smites and heals” (cf. Deut 32:39 and Job 5:18).¹⁰⁹ For example, אל מוחץ ורופא “the God (who) smites

¹⁰⁵ The scribe appears to have written a small *taw*, then a second letter, possibly *he*. He then rewrote the left-hand foot of the *taw* with a thicker stroke over the right-hand part of the second letter and added an *alef* at the end.

¹⁰⁶ Zech 3:2.

¹⁰⁷ Ps 91:10.

¹⁰⁸ For further examples, see Matthew Morgenstern and James Nathan Ford, “On Some Readings and Interpretations in the Aramaic Incantation Bowls and Related Texts,” *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 80 (2017): 210–211 n. 81.

¹⁰⁹ According to Rav Shmuel Ben Hofni Gaon, the epithet מכה ורופא is based on the same two verses (Eliezer Schlossberg, “A Booklet on THE NAMES of The LORD

and heals” (T-S K 1.127:2–3);¹¹⁰ בשם אל חי וקיים מוחץ ורופא “in the name of the Living and Existing God, He who smites and heals” (T-S K 1.137:20–21).¹¹¹ The two epithets appear in collocation in the *piyyuṭ* “Yom alfe revavah tešovev be’elef hammagen” (lines 30, 32): חפיש לנישברי ליכב ... מוחץ ורופא “Fortify all our bones, (You) who smite and heal! [...] Set free those with broken hearts, (You) who smite and heal!”¹¹²

4. ברחיי “Bar-Ḥayyē”—Masculine PN.¹¹³

4. מחלפתא “Maḥlaftā”—A very common feminine PN.¹¹⁴

4. גוראי “Gōrāy”—The same feminine PN (for a different person) is written גוראי in Adler 8:5. I tentatively identify the name with the masculine Iranian PN Gōriy.¹¹⁵ A derivation from Aramaic גוריא “lion cub” is also conceivable.¹¹⁶

4. זוני “Zōnāy (?)”—The derivation of this PN is unclear. The reading זוני (Arab. *zayn* “grace, beauty, comely quality”) is also conceivable.

8–9. Ps 91:10—Waller records the appearance of this verse in Istanbul 5365.¹¹⁷ For the use of Ps 91 in general in Jewish magic, see above, note to DS 65:7–9, and the bibliography cited there.

and His Attributes Attributed to Rav Shmuel Ben Hofni Gaon” [Hebrew], *Daat: A Journal of Jewish Philosophy & Kabbalah* 67 [2009]: 13, 28).

¹¹⁰ Naveh and Shaked, *Amulets and Magic Bowls*, Geniza 7.

¹¹¹ Naveh and Shaked, *Amulets and Magic Bowls*, Geniza 8.

¹¹² See Gustav Ormann, *Das Sündenbekenntnis des Versöhnungstages: Sein Aufbau und seine Entwicklung, in Verbindung mit Geniza-Texten untersucht* (Frankfurt am Main: Droller, 1934), 32.

¹¹³ See Ran Zadok, “Issues Pertaining to the Israelite-Judeans in Pre-Islamic Mesopotamia and the Land of Israel as well as Their Encounters with Assyria,” in *Yahwism under the Achaemenid Empire: Professor Shaul Shaked in Memoriam*, ed. Gad Barnea and Reinhard G. Kratz (Berlin: De Gruyter, 2024), §1.1.5.a.c’. I would like to express my appreciation to Prof. Zadok for sending me a pre-publication version of his article.

¹¹⁴ See recently Zadok, “Issues Pertaining to the Israelite-Judeans,” §1.2.12.2.1; Zadok, “A Preliminary Prosopographical Evaluation of the Incantation Bowls,” in *Gabriel: Tell This Man the Meaning of His Vision (Daniel, 8:16). Studies in Archaeology, Epigraphy, Iconography and the Biblical World in Honor of Gabriel Barkay on the Occasion of His 80th Birthday (22 June 2024)*, ed. Robert Deutsch and André Lemaire (Tel Aviv: Archaeological Center Publications, 2024), 400.

¹¹⁵ Philippe Gignoux, Christelle Jullien, and Florence Jullien, *Iranisches Personennamenbuch VII/5: Noms propres syriaques d’origine iranienne* (Vienna: Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2009), no. 198; Ferdinand Justi, *Iranisches Namenbuch* (Marburg, 1898), 122a, s.v. Gūr-i. Cf. Zadok, “Issues Pertaining to the Israelite-Judeans,” §1.2.9.3.

¹¹⁶ Cf. Shaked, Ford, and Bhayro, *Aramaic Bowl Spells*, 2: 209.

¹¹⁷ Waller, *The Bible in the Bowls*, 137.

5. DS 1¹¹⁸

151 x 60 mm. No figurative design, center blank. The writing begins near the center and spirals toward the rim. There are three *charaktères* equally spaced in line 8.

Clients: Avī son of Maḥlaftā; Mak-KNT’ daughter of Ṭīṭāy, his wife.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2; Ps 27:1.

Comments: Lines 8b–10 contain the “You Are Aphrodite” formula.

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד כן שבועתא דא דאשבעית לכון	1 Hear, O Israel! The Lord is our God, the Lord alone. ¹¹⁹ Thus is this oath that I have made you swear,
---	---

¹¹⁸ Photograph by the author.
¹¹⁹ Deut 6:4.

- רוחי בישי ושידי בישי¹²⁰ ושיפטי בישי
וחילמי בישי וליליתא ומבכלתא
בישתא 2 evil spirits, and evil demons, and
evil plagues, and evil dreams,
and liliths and evil *mevakkaltas*,
- דכר וניק(ב)א¹²⁰ דמיתחזן בליליה
וביממה לא תיתחזן לה לאבי בר
מחלפתא ולמכנתא בת טיטי לא 3 male and female, who become
visible at night or by day—do not
become visible to him, to Avī son
of Maḥlaftā or to Mak-KNT'
daughter of Tīṭāy, neither
- בחיזו ליליה ולא בשחרירי יממא ולא
תיקרבו לותהון עוד בשום גועיר
וועיף דיגער ויזעף ברוחי בשידי 4 in a vision of the night nor in a
dream/vision of the day, and
may you not approach them
anymore! In the name of the One
who rebukes and censures, who
rebuked and censured the
spirits, demons,
- בשיפטי בפגעי בסטני בחילמי בישי
בליליתא בישתא¹²¹ ובמבכלתא¹²¹ בישתא
בשום אפרגשיאל גבריאל סראל
שמיאל סרחאל 5 plagues, afflictions, satans, evil
dreams, evil liliths and evil
mevakkaltas. In the name of
Afargašiel, Gabriel, Sarel,
Šamšiel, Sarḥael,
- ויואל וזעפיאל אינון יזעפון בהון
ברוחי בשידי בשיפטי בפגעי בסטני
בחילמי בישי בליליתא בישתא
ובמבכלתא בישתא בשום אפרגשיאל 6 and Yoel and Za'fiel—they are
the ones who will censure the
spirits, demons, plagues, afflictions,
satans, evil dreams, evil liliths
and evil *mevakkaltas*. In the name
of Afargašiel.¹²²
- כמה דיכתיב ויאמר יהוה אל השטן
יגער יהוה בך השטן ויגער יהוה בך
הבוחר בירושלים הלוא זה אור מוצל
מאש 7 As it is written: *And the Lord said
to Satan: May the Lord rebuke you, O
Satan; may the Lord, he who has
chosen Jerusalem, rebuke you! Is this
not a brand plucked from the fire!*¹²³

¹²⁰ The *bet* may be written over *pe*, or *vice versa*.

¹²¹ The *waw* is probably written over the upper horizontal stroke of a *bet*.

¹²² Dittography.

¹²³ Zech 3:2.

- 8 ¹²⁵ לדויד יהוה אורי וישעי ממי
 אירא יהוה   מעוז חיי ממי
 איפחד אנתהי איפרודיטי שהכל נשים
 מוראות לך שהכל ברשות
 שפחות משועבדות
- 9 You—*I have put you under oath, lilith, by a straight sling, by a sheathed sword, by a bent sling, by an outstretched sword. Furthermore, I have put you under oath, lilith, by Šidqiel Šidqi Šidqiel, so that you will not come and not reveal yourself to Avī son of*
- 10 מחלפתא ולמכנתא אשתו בין ביום
 ובין בלילה בדמות בנת אדם וחיה ואם
 ישנתי בכל מקום וחתום עלכי
 צדקימלך צדקימלך צדקימלך
- 10 Maḥlaftā or to Mak-KNT', his wife, whether by day or at night, in the likeness of daughters of Adam and Eve. And if I sleep anywhere, (a sealing) is sealed upon you (in the name of) Šidqimelekh Šidqimelekh Šidqimelekh.

Notes to the text:

See the notes to T 27987.

3. מכנתא "Mak-KNT'"—The feminine PN מכנתא is attested for several different people in a number of magic bowls,¹²⁶ but its analysis is uncertain. I

¹²⁴ Ps 27:1.

¹²⁵ The waw is written separately from the following letter and is probably a false start for a repetition of Zech 3:2.

¹²⁶ For example, מכנתא בת אשרקום (SD 34A:3; above, n. 2); מכנתא בת אשרקום (Davidovitz 55:3).

tentatively understand it as 'amat "maidservant of" + KNT' (a divine name or epithet).¹²⁷

3. *Ṭīṭāy*—Feminine PN. The reading of the name is confirmed by the PNN *ܒܘܪܝܢܐ ܕܬܝܬܝܐ* "Burz-anōš daughter of Ṭīṭāy" (JNF 225:8; Wolfe 29:7) and *ܬܝܬܝܐ ܕܩܝܩܝܐ* "Ṭīṭōy daughter of Qīqōy" (MS 2055/11:4–5) in Syriac incantation bowls, where the script distinguishes between *waw* and *yod*. Cf. the masculine Middle Persian PN *Dīdāy*.¹²⁸ For the writing of Middle Persian *d* with *ṭet* in the magic bowls, compare the spellings *ܐܕܘܪܒܝܬ* (HS 3047:1)¹²⁹ for *Ādur-bed*¹³⁰ and *ܡܝܚܪܐܕ* (HS 3018:1)¹³¹ for *Mihrād*.¹³²

8. Ps 27:1 is also quoted in DS 65:8 (see above).

ܐܝܦܚܐ "should I dread"—For MT *אֶפְחָד*. The *plene* spelling accords with the vocalization of the *qal* imperfect 1 c.s. prefix with *ḥiriq* in the Babylonian reading tradition.¹³³ DS 65:8 (above) reads *ܐܦܚܐ* with the MT.

8–10. The independent spell "You Are Aphrodite" is appended to the text. It is written almost entirely in Rabbinic Hebrew. Four exemplars of this spell

¹²⁷ For this type of PN in general, see Ford and Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls*, 102 n. 380 and the bibliography cited there; Shaked, Ford, and Bhayro, *Aramaic Bowl Spells*, 2: 209; Zadok, "Issues Pertaining to the Israelite-Judeans," §1.1.5.a.b' and above, n. 2: *ܡܬܝܪܐ* "Maṭ-Ṭīrā (Maid-servant-of-Ṭīr)" (JNF 48:4); *ܐܡܢܒܪܐ* "Aman-Nəwō (Maid-servant-of-Nabû)" (SD 34A:3). Cf. Akk. *kanîtu* "worshipped, honored, beloved (an epithet of goddesses)" (CAD K, 171b–172a).

¹²⁸ Phillipe Gignoux, *Iranisches Personennamenbuch II/3: Noms propres sassanides en moyen-perse épigraphique, supplément [1986–2001]* (Vienna: Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2003), no. 112).

¹²⁹ Ford and Morgenstern, *Aramaic Incantation Bowls*, Bowl 26.

¹³⁰ Philippe Gignoux, *Iranisches Personennamenbuch II/2: Noms propres sassanides en moyen-perse épigraphique* (Vienna: Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1986), no. 39.

¹³¹ Ford and Morgenstern, Bowl 31.

¹³² Gignoux, *Noms propres sassanides en moyen-perse épigraphique*, no. 615.

¹³³ See Yeivin, *The Hebrew Language Tradition*, 449. I would like to thank the anonymous reviewer for this reference.

have already been published: Istanbul 5366;¹³⁴ BM 117826:11–14;¹³⁵ Moussaieff 3;¹³⁶ and MS 2053/280:1–3.¹³⁷

9. בקלע פשוטה בחרב כפופא בקלע כפופא בחרב פשוטה “by a straight sling, by a sheathed sword, by a bent sling, by an outstretched sword”—The writing of the feminine singular suffix in כפופא with *alef* is typical of Babylonian Aramaic.¹³⁸ The expression recalls “a drawn sword and a released (?) sling” in a magical formula to be recited against the *kys*’-demon (var. *kyp*’, *kyb*’) in B. Šabb 67a.¹³⁹ Isak Jeruzalmi translates the variant in Istanbul 5366 as “par l’épée déployée [כפופא—JNF], par la fronde tendue [כפופא—JNF], par la fronde tendue [כפופא—JNF], par l’épée déployée [כפופא—

¹³⁴ Isak Jeruzalmi, “Les coupes magiques araméennes de Mésopotamie” (PhD diss., Université de Paris, 1963), 140–51; Charles D. Isbell, *Corpus of the Aramaic Incantation Bowls* (Missoula, MT: Scholars Press, 1975), Bowl 70. See Shaul Shaked, “*Dramatis Personae* in the Jewish Magic Texts: Some Differences between Incantation Bowls and Geniza Magic,” *Jewish Studies Quarterly* 13 (2006): 381 n. 38. The following revised reading collated from the published photograph can be proposed (Jeruzalmi’s readings that are not visible in the photograph but are corroborated by the parallels are accepted without comment):

(1) לישמך אני עושה הדין כתבה (2) יהי לאסו לביתה דכורכשיר בר טאטא (3) לה ולאתתה ובנה וליצנתה ולכל אינשי דאית בה אנתה הא (4) איפרדיטי שכל הנשנים שפחות (5) שפחות לך שכל הנשנים (5) מוראות לך שכולן ברשנות מוראות לך בלילות הללויה חתום עליך בשום (6) צדיקי צדק צדיקאל בחרב כפופא בקלע פשוטה בחרב כפופא שלא תבאי (7) ושלא תיראי בידמות בנת חורא בישנא בכל מקום בין <ביום> ובן בלילא הללויה חתום עליך צדיקמלך (8) צדיקמלך צדיקמלך אמן אמן סלה.

¹³⁵ Segal, *Catalogue*, Bowl 044A. The following revised reading collated from photographs by the author can be proposed:

(10) ... אמן אמן סלה בשום אטרימין אטרימין חוב אסותא מן שמיא לחנינא בר רביא ולימאמי (11) [בת ..] אי אנתא הי א..דיטי שאכל הנשים השפחות משועבודות לך שאכל הנשנים מוראות לך [לך שפחות מוראות לך] ברשנות מוראות לך באלינות הללויה חתום עליך בשום צדיקי צדק צדיקאל בחרב פשוטה בקלע כפופא (13) [בחרב] כפופא בקלע פשוטה שלו תבאי ושלא תיראי בידמות בנת חורא בישנא בכל מקום בן .. (14) בן בלילא הללויה חתום עליך צדיקמלך צדיקמלך צדיקמלך.

In line 11 read probably: אן פראן דיטי.

¹³⁶ Shaked, “*Dramatis Personae* in the Jewish Magic Texts,” 381–82 (cf. Shaked, Ford, and Bhayro, *Aramaic Bowl Spells*, 1: 17–18). In line 1 read אנתה הנין “You are” for the editor’s אניתה “I move away (?) from” (see already Shaked, Ford, and Bhayro, *ibid.*, 1:17). The bowl now has the shelf number NLI JER Ms. Heb. Inc. Bowl 158.

¹³⁷ Shaked, Ford, and Bhayro, *Aramaic Bowl Spells*, 1, JBA 25.

¹³⁸ See Breuer, *The Hebrew in the Babylonian Talmud*, 28, 37.

¹³⁹ Shaked, “*Dramatis Personae* in the Jewish Magic Texts,” 382. Shaked translates “drawn sword and cast projectile.” He further relates the talmudic passage to Isa 21:15: “from the drawn sword, from the bent bow.” For the comparison of the bowl formula with the biblical passage, see already Jeruzalmi, “Les coupes magiques,” 148.

JNF].”¹⁴⁰ He clearly understood each term to refer to a weapon ready for action. The same general interpretation is proposed by Shaked with regard to חרב פשוטא and קלע פשוטא in Moussaieff 3: “an enumeration is given here of two types of weapons in various forms of readiness: a sword drawn and ready for use [פשוטא—JNF], and a sling that is not stretched [כפופא—JNF]; or conversely, a sword placed in its sheath, hence in a curved position [כפופא—JNF], with a sling which is ready for action, i.e., stretched and having the necessary tension for hurling a stone [פשוטא—JNF].”¹⁴¹ The antonymic word-pair כפף “to bend” // פשט “to straighten, to extend” otherwise appears in Rabbinic Hebrew with respect to body parts and to the medial and final forms of certain letters, but not with respect to weapons.¹⁴² I understand קלע כפופא “bent sling” as a sling that is in position to receive its missile (or already holding it), whereas קלע פשוטא “straight sling” would refer to the state of the sling after the thong has been released and the missile shot.¹⁴³ This interpretation is supported by the use of the verb *kpp* in a passage by Isaac of Antioch describing the loading of a metaphorical sling: חפץ לך מלך . נשען חפץ דמטבולא . ופף לך חפץ . “bend for me your sling of words, (that) we may put (in it) a stone of faith.”¹⁴⁴ If so, קלע פשוטא “straight sling” would be semantically equivalent to קלע נטושה “released (?) sling” in *B. Šabb* 67a (quoted above). Shaked’s interpretation of חרב פשוטא as a drawn sword is supported by the references to חרב שלופה “drawn sword” in *B. Šabb* 67a and חרב נטושה “drawn sword” in *Isa* 21:15, both of which he cites (see above).¹⁴⁵ Compare further the use of the verb *pšṭ* in the CPA version of Ben Sira: סכר דמסא . פשט מלך [מ] חל מוטל . “and when He stretches out [His] sword upon a city” (*Sir* 46:2b).¹⁴⁶ The interpretation of חרב כפופא as “sheathed sword” is based on the parallelism with חרב פשוטא “outstretched sword.”

¹⁴⁰ Jeruzalmi, “Les coupes magiques,” 141.

¹⁴¹ Shaked, “*Dramatis Personae* in the Jewish Magic Texts,” 382.

¹⁴² Cf. Marcus Jastrow, *A Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi, and the Midrashic Literature* (London: Luzac, 1903), 661a. For the same usage with respect to body parts in JBA, see DJBA2, 553b, s.v. כפף, meaning 1b.

¹⁴³ For the technique of slinging in antiquity, see Edward C. Echols, “The Ancient Slinger,” *The Classical Weekly* 43/15 (1950): 228.

¹⁴⁴ Gustav Bickell, *Isaaci Antiocheni, Doctoris Syrorum, Opera Omina, Part 1* (Gissen, 1873), 2, line 23.

¹⁴⁵ Note that חרב נטושה is rendered as חרב שליפא in Targum Jonathan.

¹⁴⁶ Müller-Kessler and Sokoloff, *A Corpus of Christian Palestinian Aramaic*, 205.

6. JNF 84¹⁴⁷

172 x 58 mm. Center effaced. No figurative design visible. The writing begins near the center and spirals toward the rim. The incantation is enclosed by a circle.

Clients: Ravū-d-immē son of Dūdāy (*sic*); Dūdāy daughter of Aḥāt.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2; Ps 27:1.

Comments: Lines 7–11 contain the “By the Seal of Ashmedai, King of the Demons” formula.

¹⁴⁷ Photograph by the author.

- 1 [Hear, O Israel! The Lord is our God,
the Lord alone.]¹⁴⁸ Thus is this oath
that I have made you swear,
[שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד]
כִּן שְׁבוּנָעֻתָא דְּאֵא דְּאֵשְׁבְעִית [ל] כֹּן
רוּחָי
- 2 e[vil] spi[rits, ...] and [evi]l
plague[s, ... and] evil
[mevakkaltas], male [and female,]
who [become] visible at night [or
by d]ay—
[בְּיִשִּׁי ...] וְשִׁפְטָנִי בִּין שְׁנֵי ...
וּמִבְּכַלְתָּא בִּישְׁתָּא דְּכֹר [וּנִיקְבָּא]
דְּמִיתָּחֻזָּן בְּלִילִיָּה [וּבִימָמָא]
- 3 [do not] become visible to them,
to D[ūd]āy [daug]hter [of Aḥāt ...]
them anymore!
[לֹא] תִּינְתָּחֻזָּן לְהוֹן לְדִנְדִּיָּא [בִּתָּא]
[אֶחָת ...] לְנוֹתָהוֹן עֲרוּדָא
- 4 In the name of the One who
re[bukes and censu]res, who
rebuked [and censu]red the
spirit[s, ...] afflictions, satans,
e[vil] dr[eam]s, e[vil] liliths and
evil [mevakkaltas]. In the name of
Afargašiel,
[בְּשֵׁמוֹן] אֶחָד גַּם [לְ] דְּגַע רָ 149 [וּזְעַף]
בְּרוּחָנִי ... בְּפִגְעִי בְּסַטְנֵי בְּחִילְמִי
בְּיִשִּׁי בְּלִילִיתָא בְּיִשְׁתָּא
וּבְּמִבְּכַלְתָּא בְּנִישְׁתָּא בְּשׁוּם
אַפְרָגְשִׁיאל
- 5 Gabrie[l], Sarel, Šamšiel, Sarḥael
and Yoel and Za‘fiel—they are
the ones who will censure the
spirits, demons, plagues,
afflictions, [...] ev[il] dreams,
[e]vil lil[iths]
גַּבְרִיאֵל סָרַל שְׁמִשִּׁיאל סַרְחָאֵל
יֹוֵאל וְזַעְפִּיאל אִינוּן יִזְעֲפוּן בְּהוֹן
בְּרוּחֵי בְּשִׁידָנִי בְּשִׁפְטֵי בְּפִגְעִי [...] בְּ
בְּחִילְמִי בִּין שִׁי בְּלִילִיתָא בְּיִשְׁתָּא
- 6 and evil mevakkaltas. As it is
written: And the Lord said to Satan:
May the Lord rebuke you, O Satan;
May the Lord, [he who has chosen]
Jerusalem, rebuke you! Is [th]is not a
brand plucked from the fire!¹⁵⁰
וּבְּמִבְּכַלְתָּא בִּישְׁתָּא כְּמָה דִּכְתִּיב
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַשָּׁטָן יָגֹעַר יְהוָה בְּךָ
הַשָּׁטָן וַיִּגְעַר יְהוָה בְּךָ [הַבּוֹחִיר]
בִּירוּשָׁלַיִם הֲלוֹא [זֶה] אֹרֶךְ מוֹצֵל
מֵאֵשׁ

¹⁴⁸ Deut 6:4.

¹⁴⁹ There is a spot of ink above the line between the first two letters that may be a yod, i.e., דיגער.

¹⁵⁰ Zech 3:2.

- 7 Bound are the demons and sealed are the *lilis* by the seal of Ašmedai, king of the *dēvs*, and by the other seal of Ašdadod, ki[ng of the demons. I adjure] you and put [you] under oath by the demon Palḥadar,
- 8 who is your father, and by the lilit *Palḥas*, who is your mother—may you depart and go forth from the house and from the dwelling of Ravū-ḏ-immē son of Dūdāy and from the body of Dūdāy daughter of Aḥāt, and may you not become visible to them,
- 9 neither in a dream of the night nor in a dream/vision of the day, and may you not harm them, neither the(ir) fruit of the night nor the(ir) seed of the day, and may you not appear to them in [the form of] thieving men who steal and snatch, and may you not harm
- 10 them anymore. In the name of I-am-who-I-am. Nor (may you harm) the children that they will have. You are bound and sealed, you, evil lilit, by the seal of [El] Shaddai, whose bond cannot be loosed [and] whose seal cannot be broken.
- אסירין שידין וחתימן לילין בחתמה
דאשמדי מלכא דיזי ובחתמא אוחרנא
דאשדוד מ[ל]פ[א] דשידי מומינא
לפ[א] (פ[א])¹⁵¹ ומשפ[א]נא לכוין בפלחדר
שידה אפ[א]¹⁵²
- דהוא אבוכון ובפלחס ליליתא דהיא
אימכון תיזהון ותיפקון מן ביתיה ומן
דירתיה דרבודימי בר דודי ומן פגרה
דדודאי בת אחת ולא תיתחזון להון
- לא בחילמא דליליה ולא בשחרירי
יממא ולא תיחטן בהון לא בפירי
ליליה ולא בזרעה דל דיממא ולא
תנידמן להון [ב]דמות [גבר]ין
גנבי [דגנבי]ין ו[חטפין] ולא תיחטן
- בהון עוד בשום אהיה אשר אהיה ולא
בבנין דהון להון אסירת וחתימת אנת
ליליתא בישתא בחתמה ד[אל] שדי
דא[ר]יה לא מישתרי [חתימיה] לא
מיתבר

¹⁵¹ Compare the form of *-kwn* in אבוכון (line 8).

¹⁵² Possibly used as a false start for ובפלחס (line 8).

11 אילה תיפלו תיפלו אילה היכו היכו 'ylh typlw typlw 'ylh hykw
 אילה רימיי רימיי אילה טרינא ואלך hykw 'ylh rymyy rymyy 'ylh
 אימא אילה טריאמי¹⁵³ וטאטא ואלך tryn 'w'lk 'ym' 'ylh try{x}my
 איטי wt'ṭ' w'lk 'yṭy.

Notes to the text:

For lines 1–6, see the notes to T 27987. The second spell-unit in this text (lines 7–11) contains the formula “By the Seal of Ashmedai, King of the Demons.”¹⁵⁴

7. “king of the *dēvs*”—The relative pronoun *d* has been assimilated to the following consonant (likewise *d*).¹⁵⁵

7. פלחדר “Palḥadar”—The usual spelling of this name is פלחדר.

8. רבודימי בר דודי “Ravū-ḏ-immē son of Dūdāy”—The matronymic appears to be a scribal error, as in other bowls (including DS 65, above) Ravū-ḏ-immē is said to be the son of Sarah.

9. גברין גנבין “thieving men”—Demons can take many forms. Sometimes they appear to their victims as animals¹⁵⁶ and sometimes as fellow humans.¹⁵⁷ Here they appear as thieves who force their way into the house of the victim.¹⁵⁸ Female demons may take the same form.¹⁵⁹

11. Similar sequences of magic names are found at the end of this formula in other bowls. For example: [אט]..נא ואיכי.. (MS 2053/226:6);¹⁶⁰ אילה תיפנו ותיפנו אילה פנו פנו א.. אט]..נא ואיכי.. (LK 5:14–15).

¹⁵³ The undetermined letter appears to be a *mem* corrected from some other letter. The practitioner probably then rewrote the *mem*.

¹⁵⁴ For this formula, see Shaked, Ford and, Bhayro, *Aramaic Bowl Spells*, 2: 65–83.

¹⁵⁵ For this phenomenon, see James Nathan Ford, “Notes on Some Recently Published Magic Bowls in the Schøyen Collection and Two New Parallels,” *Aula Orientalis* 32 (2014): 242; Morgenstern and Ford, “On Some Readings,” 218–19 n. 103.

¹⁵⁶ See, for example, Marco Moriggi, “Devilish Apparitions in Mesopotamian Incantation Bowls. Preliminary Remarks about Demons in the Guise of Animals,” in *Animals, Gods and Men from East to West: Papers on archaeology and history in honour of Roberta Venco Ricciardi*, ed. Alessandra Peruzzetto, Francesca Dorna Metzger and Lucinda Dirven (Oxford: BAR Publishing, 2013), 119–22.

¹⁵⁷ For example, DS 1:9–10 (above, Bowl 5).

¹⁵⁸ For this expression, see Ford, “Notes on Some Recently Published Magic Bowls,” 236. For a discussion of demons as thieves in general, see G.J.M. Bartelink, “Les démons comme brigands,” *Vigiliae Christianae* 21 (1967): 12–24.

¹⁵⁹ See Shaked, Ford and, Bhayro, *Aramaic Bowl Spells*, 2, JBA 93.

¹⁶⁰ Shaked, Ford, and Bhayro, JBA 86, collated.

7. PC 131¹⁶¹

Not measured. Center blank. On one side of the interior of the bowl is a large drawing of a demon with a human face and long hair. The body of the demon is oval-shaped. It appears to have two short arms curved inwards and two longer legs, at the end of which are five spikes representing toes or claws (see figure in notes to the text below). The writing begins near the center and spirals toward the rim. The incantation is enclosed by a circle.

Clients: Māh-gyān son of Xuṭōs; Artāšīr-dux daughter of Isparam; Xwarnaq, Axṭōs and Maškōy, daughters of Artāšīr-dux.

Biblical Quotations: Deut 6:4; Zech 3:2.

¹⁶¹ Photograph by the author.

- שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד כין 1 *Hear, O Israel! The Lord is our God, the Lord alone.*¹⁶² Thus is this oath that I have made you swear,
- שבועתא דא דאשבעית 162
- לכון רוחי בישי ושיבטי בישי ופגעי 2 evil spirits, and evil plagues, and evil afflictions, and evil dreams, and
- בישי וחילמי בישי וליליתא 163
- בישתא ומבכלתא בישתא דימיתחזון 3 evil liliths, and evil *mevakkaltas* who become visible at night or by day—do not become visible to them, neither to Māh-gyān son of
- בליליה וביממא לא תיתחזון להון לא 164
- למהגין בר 164
- כוטוס ולא לארתשני[רדוך בת איספרם 4 Xuṭōs nor to Artāšīr-dux daughter of Isparam, nor to Xwarnaq, nor to Axṭōs, nor to Maškōy, daughters of Artāšīr-dux,
- ולא לכורנק ולא לאכטוס ולא 165
- למשכוי¹⁶³ בנת ארתשירדוך 165
- לא בחי(ז)ו ליליה ולא בשחירי יממא 5 neither in a vision of the night nor in a dream/vision of the day, and do not approach them anymore! In the name of the One who rebukes and censures, who rebuked and censured the spirits,
- ולא תיקרבון לותהון עוד בשום גועיר 166
- וועיר¹⁶⁴ וזועיף דיגער ויזעף ברוחי 166
- בשידי בדיוי בשיבטי בפגעי בחילמי 6 demons, *dēvs*, plagues, afflictions, evil dreams, evil liliths, and evil *mevakkaltas*, and evil curses.
- בישי בליליתא בישתא ובמבכלתא 167
- בישתא ובלוטתא בישתא 167
- בשום אפרגשיאל גבריאל מיכאל סראל 7 In the name of Afargašiel, Gabriel, Michael, Sarel, Šamšiel, Samšiel, Yoel and Za'fiel—they are the ones who will censure the spirits, demons, plagues,
- שמשיאל ס'חא'ל יואיל וזעפאל אינן 168
- יזעפון בהון ברוחי בשידי בשיבטי 168
- בפגעי בדיוי בחילמי בישי בליליתא 8 afflictions, *dēvs*, evil dreams, evil liliths, and evil *mevakkaltas*,
- בישתא ובמבכלתא בישתא ובלוטתא 169

¹⁶² Deut 6:4.

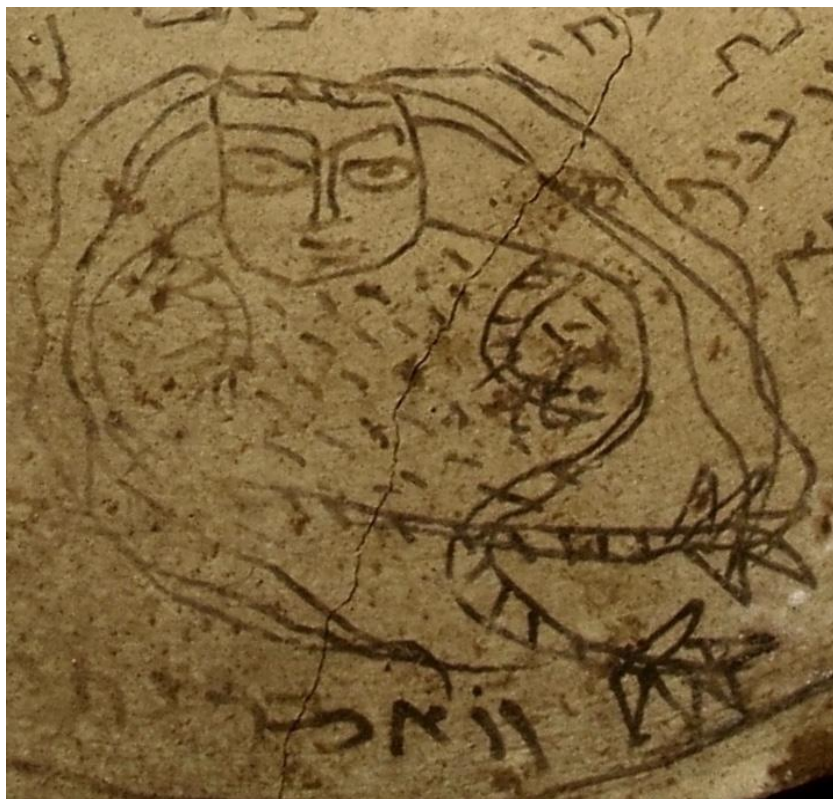
¹⁶³ The *mem* appears to be written over another letter, possibly *alef*.

¹⁶⁴ Error for following word.

בִּישְׁתָּא כְּמָה דִּיכְתִּיב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל הַסַּטָּן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ	and evil curses. As it is written: <i>And the Lord said to Satan: May the Lord rebuke you,</i>
הַסַּטָּן וַיִּגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבּוֹחֵיר בִּירוּשָׁלַיִם הֲלֹא זֶה מוּצֵל מֵאֵשׁ	9 <i>O Satan; may the Lord, he who has chosen Jerusalem, rebuke you! Is this not <a brand> plucked from the fire!</i>¹⁶⁵

Notes to the text:

See the notes to T 27987. The bowl was written by a different hand than that of most of the other bowls. The incantation is comprised solely of the basic spell, in the same manner as T 27987 (see above). In addition to containing a number of textual variants (see below, synoptic text and conclusions), it is the only bowl in the corpus to bear a drawing.

Drawing of demon in PC 131

¹⁶⁵ Zech 3:2.

3. מהגין “Māh-gyān”—Masculine PN from Middle Persian *māh* “moon” (CPD, 53) + *gyān* “soul, ghost” (CPD, 39), i.e., “Having a Soul as the Moon.”¹⁶⁶ The same name (for a different person) in VA 2104 was incorrectly read by Bhayro et al. as Māh-gāwān.¹⁶⁷

4. כוּטוּס “Xuṭōs”—Feminine PN.¹⁶⁸

4. ארתשירדוך “Artāšīr-dux”—Feminine PN “Daughter of Artāšīr.”¹⁶⁹

4. איספרם “Isparam”—Feminine PN from Middle Persian *sprahm(ag)* “flower, fragrant herb” (CPD, 76).¹⁷⁰

4. כורנאק “Xwarnaq”—Feminine PN.¹⁷¹

4. אכטוס “Axtōs”—Feminine PN. Apparently, a phonetic variant of כוּטוּס “Xuṭōs” (above). Cf. the spelling ܚܬܐ in AS 10. The child would have been named after her paternal grandmother.

4. משכוי “Maškōy”—Feminine PN. I tentatively understand Maškōy as a phonetic variant of Muškōy/Miškōy (< Middle Persian *mušk* “musk” [CPD, 57]).¹⁷²

7. The list of angels slightly differs from that of most of the bowls. The angel Michael was added after Gabriel. Yoel is exceptionally spelled יואל and Sarḫael is written with a supralinear *resh*.

¹⁶⁶ Translation by Domenico Agostini. The name would refer to the brightness of the soul.

¹⁶⁷ See Siam Bhayro, James Nathan Ford, Dan Levene, and Ortal-Paz Saar, eds., *Ar-amaic Magic Bowls in the Vorderasiatisches Museum in Berlin: Descriptive List and Edition of Selected Texts* (Leiden: Brill, 2018), 71.

¹⁶⁸ See Manfred Mayrhofer, *Iranisches Personennamenbuch I: Die altiranischen Namen* (Vienna: Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1979), no. 179; Justi, *Iranisches Namenbuch*: 139b, s.v. Hutaosa. For the spelling with ṭ, see also Arab. Xuṭaus (Tab. 678,2), cited by Justi.

¹⁶⁹ For names of this type composed of royal name + *-duxt*, see Zadok, “Issues Pertaining to the Israelite-Judeans,” §7.2.1i.a’.b”. For the royal name Artāšīr (= Ar-dāšīr), see Gignoux, *Noms propres sassanides en moyen-perse épigraphique*, no. 126; Gignoux, Jullien, and Jullien, *Noms propres syriaques d’origine iranienne*, no. 45; Iris Colditz, *Iranisches Personennamenbuch II/1: Iranische Personennamen in manichäischer Überlieferung* (Vienna: Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2018), no. 53.

¹⁷⁰ See Justi, *Iranisches Namenbuch*, 310b, s.v. Spram; Zadok, “Issues Pertaining to the Israelite-Judeans,” 532.

¹⁷¹ Cf. Justi, 182a, s.v. Xwarnak; 113b, s.v. Gawrang.

¹⁷² For the suffix *-ōy*, see Gignoux, *Noms propres sassanides en moyen-perse épigraphique*, 8; Zadok, “Issues Pertaining to the Israelite-Judeans,” §7.3.1.2.

Table 3: Synoptic text of segments I–V (cataloged bowls)

לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כין	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	PC 131
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 46
לכון	דאשבעת [דאשבעת]	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	T 27987
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 59
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	W. 111
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 47
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 49
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	D. 2
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	BPC 13
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	GC. 158
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	SD 26
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 93
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 48
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	DS 65
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	HC 12
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	SD 34A
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	DS 1
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	JNF 84
לכון	דאשבעת	דא	שבעתא	כן	אחד	יהוה	אלהינו	יהוה	ישראל	שמע	SD 44

וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא	כִּישִׁי	וּחִילְמִי	PC 131
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּיִמְבַּכְלָתָא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 46
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			T 27987
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא	בִּישְׁתָּא וּלִילִיתָא בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 59
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			W. 111
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			HC 11
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 47
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 49
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			D. 2
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			BPC 13
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			GC. 158
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			SD 26
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 93
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 48
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			DS 65
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			HC 12
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			SD 34A
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			DS 1
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			JNF 84
וּנְיָקְבָא	דְּכֵר	בִּישְׁתָּא	וּמִבְכַּלְתָּא	בִּישְׁתָּא	וּלִילִיתָא			SD 44

	PC 131	דימיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ולא	ל NN	בה	NN	
	JNF 46	דמיתחון	בליליא	ובינמא	לא	תחחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	T 27987	ד[ן]מיתחון	בליליא	ובינמא	לא	חיתחון	לה	לא	ל NN	בת	NN	ול NN				בעללה
	JNF 59	ד[ן]מיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	לה	לא	ל NN	בת	NN	ול NN				בעלה
	W. 111	ד[ן]מיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	HC 11	ד[ן]מיתחון	בליליא	ובינמא	ולא	חיתחון	להון	לא	ל NN	[...]	[...]					
	JNF 47	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	JNF 49	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	D. 2	דמיתחון	בליליה	ובינמא	ולא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	BPC 13	[...]	[...]	[...]	[...]	חיתחון	להון	לא	ל NN	בת	NN					
	GC. 158	דמיתחון	בליליא	ובינמא	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	SD 26	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN					
	JNF 93	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		איתחיה
	JNF 48	דמיתחון	בליליה	ובינמא	ולא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	DS 65	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	לה	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	HC 12	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	SD 34A	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	DS 1	דמיתחון	בליליה	ובינמא	לא	חיתחון	לה	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		
	JNF 84	ד[ן]מיתחון	בליליא	ובינמא	[...]	חיתחון	להון	לא	ל NN	בת	NN	[...]	[...]	[...]		
	SD 44	דמיתחון	בליליה	ובינמא	ולא	חיתחון	להון	לא	ל NN	בר	NN	ול NN	בה	NN		

שם	סוג	מספר	מיקום	מצב	הערות
PC 131	ולא	NN ל	ולא	בנת NN	
JNF 46	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
T 27987	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
JNF 59	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
W. 111	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
HC 11	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
JNF 47	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
JNF 49	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
D. 2	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
BPC 13	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
GC. 158	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
SD 26	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
JNF 93	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
JNF 48	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
DS 65	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
HC 12	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
SD 34A	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
DS 1	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
JNF 84	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	
SD 44	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	ול NN בר NN	

עד	לוחה	לוחה	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	PC 131
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	דליליה	בחילמא	לא	JNF 46
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	[לא]	T 27987
				יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	JNF 59
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	W. 111
				יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	HC 11
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	JNF 47
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	JNF 49
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	D. 2
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	BPC 13
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	[לא]	GC. 158
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	SD 26
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	JNF 93
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	JNF 48
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	DS 65
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	HC 12
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	SD 34A
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	DS 1
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	[...]	JNF 84
עד	לוחה	תיקרב	ולא	יממא	בשחירי	ולא	ליליה	בחי(ו)	לא	SD 44

ויער	דינער	ווער	גוער ווער	בשם	PC 131
	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 46
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	T 27987
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 59
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	W. 111
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	HC 11
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 47
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 49
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	D. 2
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	BPC 13
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	GC. 158
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	SD 26
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 93
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 48
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	DS 65
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	HC 12
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	SD 34A
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	DS 1
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	JNF 84
ויער	דינער	ווער	גוער	בשם	SD 44

בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כדיוי	כשידי	ברוחי	PC 131
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 46
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	T 27987
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 59
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	W. 111
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	HC 11
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 47
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 49
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	D. 2
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	BPC 13
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	GC. 158
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	SD 26
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 93
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 48
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	DS 65
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	HC 12
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	SD 34A
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	DS 1
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	JNF 84
בישי	בחילמי	כפגעי	כשיפטי	כשידי	כשידי	ברוחי	SD 44

ובדידי כישי	כישתא	וכלוטתא	כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	PC 131
			כישתא	וכימבכלתא	כישתא	כליתא	JNF 46
	כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כישתא	כישתא	כליתא	T 27987
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	JNF 59
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	W. 111
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	HC 11
	כישתא	וכלוטתא	כישתא	כישתא	כישתא	כליתא	JNF 47
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	JNF 49
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	D. 2
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	BPC 13
	כישתא	וכמבכלתא	כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	GC. 158
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	SD 26
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	JNF 93
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	JNF 48
	כישתא	וכלוטתא	כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	DS 65
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	HC 12
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	SD 34A
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	DS 1
	כישתא	וכלוטתא	כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	JNF 84
			כישתא	וכמבכלתא	כישתא	כליתא	SD 44

העפ"א	יזא	ס"ח	שמיאל	סרל	מיכל	גב"ל	אפגישאל	כש	PC 131
העפ"א	יזא	סחא	ושמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 46
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	T 27987
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 59
			שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	W. 111
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	HC 11
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 47
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 49
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	D. 2
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל	[סרל]	גב"ל	אפגישאל	כש	BPC 13
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	GC. 158
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	SD 26
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 93
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 48
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	DS 65
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	HC 12
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	SD 34A
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	DS 1
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	JNF 84
העפ"א	יזא	סחא	שמיאל	סרל		גב"ל	אפגישאל	כש	SD 44

כדי כלילתא	כדי	כפועי	כשיבטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	PC 131
		כטני	כשיבטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 46
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	T 27987
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 59
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	W. 111
			כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	HC 11
		כטני	כשי(פ)טי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 47
		כטני	כשיבטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 49
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	D. 2
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	BPC 13
כדי		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	GC. 158
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	SD 26
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 93
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 48
		כטני	כשיבטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	DS 65
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	HC 12
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	SD 34A
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	DS 1
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	JNF 84
		כטני	כשיפטי	כשידי	כוחי	כהן	יעפון	אין	SD 44

וכלוּטחַא בישתַא	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	PC 131
	בישתַא	ובְּיִמְבִּכְלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 46
	בישתַא	ובְּמִכְכִּלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	T 27987
בישתַא	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 59
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	W. 111
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	HC 11
בישתַא	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 47
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 49
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	D. 2
בְּיִשְׁתַּא	בְּיִשְׁתַּא	וב[ב]כלַחַא	בְּיִשְׁתַּא	ובליליחַא	בְּיִשְׁתַּא	בחוּלמי	BPC 13
	בְּיִשְׁתַּא	וב[ב]כלַחַא	בְּיִשְׁתַּא	ובליליחַא	בְּיִשְׁתַּא	בחוּלמי	GC. 158
	בְּיִשְׁתַּא	וב[ב]כלַחַא	בְּיִשְׁתַּא	ובליליחַא	בְּיִשְׁתַּא	בחוּלמי	SD 26
בישתַא	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 93
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 48
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	DS 65
כלוּטחַא בישתַא	כלוּטחַא בישתַא	ובמככלַחַא	כלוּטחַא בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	HC 12
	כלוּטחַא בישתַא	ובמככלַחַא	כלוּטחַא בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	SD 34A
	כלוּטחַא בישתַא	ובמככלַחַא	כלוּטחַא בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	DS 1
בישתַא	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	JNF 84
	בישתַא	ובמככלַחַא	בישתַא	ובליליחַא	בישי	בחוּלמי	SD 44

בר	יהוה	ויגער	הספן	בר	יהוה	יגער	הספן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	PC 131
בר	יהוה	יגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר			JNF 46
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	T 27987
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	JNF 59
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	W. 111
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	HC 11
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	JNF 47
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	JNF 49
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	D. 2
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	BPC 13
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	GC. 158
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	SD 26
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	JNF 93
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	JNF 48
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	DS 65
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	HC 12
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	SD 34A
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	DS 1
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	JNF 84
בר	יהוה	ויגער	השפן	בר	יהוה	יגער	השפן	אל	יהוה	יאמר	דיכתיב	כמה	SD 44

מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	PC 131
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	JNF 46
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	T 27987
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	JNF 59
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	W. 111
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	HC 11
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	JNF 47
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	JNF 49
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	D. 2
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	[זה] [אן]	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	BPC 13
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	GC. 158
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	SD 26
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	JNF 93
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	JNF 48
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	DS 65
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	HC 12
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	SD 34A
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	DS 1
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	[זה] [אן]	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	[הבוחִיר]	JNF 84
מִצֵּל מִיָּאֵשׁ	זה	הלא	בִּירוּשָׁלַיִם	הבוחִיר	SD 44

Conclusions

In this study, we have seen examples of the various building blocks that the practitioner could use to compose an incantation. The same practitioner may write a simple incantation comprising the basic formula, or he may expand it by means of one or more of the following: an introductory formula, magical *charaktères*, additional biblical verses, a closing formula, and/or an independent spell-unit. In our corpus, the order of the segments of the basic formula does not vary and the wording of the basic framework of the spell remains virtually unchanged across the various exemplars, even in those written by different practitioners. The names and order of the angels also appear fixed (for minor variants in PC 131 and JNF 46, see below). The omission of *ויואל וזעפאל וירחאל* in Wolfe 111 and *סרחאל* in SD 26 is undoubtedly due to haplography, whereas HC 12 repeats *שמיאל סראל* by dittography. Nevertheless, although the practitioner may well have had a written template of the formula at his disposal,¹⁷³ the cumulative data from the bowls written by “practitioner A” indicate that he felt free to improvise with certain parts of the spell. As is apparent in the synoptic text (Table 3, above), the enumerations of malevolent forces show numerous variations. The set of demons on which the practitioner draws is comprised of the usual generic types, but the order of some of the elements is fluid and certain demons may be added or omitted. The format for the presentation of the names of the clients also varies. In most of the bowls, the husband precedes the wife, but in T 27987, JNF 59 and probably JNF 84, the wife is mentioned first. The spouse is occasionally given the epithet “her husband” or “his wife.” The children of the clients may be mentioned by name, referred to collectively as “their sons and their daughters,” or may not be mentioned at all. Finally, one finds the phonetic variants *שיפטי* and *שיבטי* and observes minor differences in orthography, such as the interchange of final *alef* and *he* in *וביממא* vs. *וביממה* or defective and *plene* spellings in *תקרובון* vs. *תיקרובון*. In the quotation of Zech 3:2, all the bowls show the *plene* spellings *בירושלים*, *הבוחר* and *מוצל* for MT *הבחר*, *בירושלם* and *מצל*, respectively.¹⁷⁴ In the same verse “practitioner A” normally writes *השטן* with *śin* in accordance with the MT, but in three bowls (JNF 93, HC 12, and JNF 49), he alternates between *השטן*

¹⁷³ See Shaul Shaked, “Transmission and Transformation of Spells,” 192.

¹⁷⁴ For the late spelling *ירושלים*, see Shin, “A Diachronic Study,” 278 n. 65 and the bibliography cited therein.

and הסטן (see below). JNF 59 shows three different spellings of the tetragrammaton: יהוה, יי, and יי. Among the bowls written by “practitioner A,” GC.MBL 000158 is unique in that it omits the second half of segment IV (beginning with אינון). JNF 59 omits a smaller section of segment II: ולא תיקרבון, לותרון עוד, whereas JNF 47 adds ולא תיתחון להון immediately preceding the latter phrase.

It is not surprising that the two bowls written by other practitioners, PC 131 and JNF 46, contain a number of unique variants, although here, too, the formula is largely identical. PC 131 exceptionally adds מיכאל to the list of angels (without changing the order and spelling of the other names), whereas in JNF 46, the name of the first angel is written אפגשיאל, without *resh* (segment III). PC 131 adds the negative particles לא ... ולא before the names of the clients (segment II). PC 131 and JNF 46 both omit the expression דכר וניקבא “male and female” at the end of the first enumeration of demons (segment II). In the same segment, JNF 46 shows the unique reading בחיזו ליליה for דליליה in all the other bowls (see above, note to T 27987:3–4). JNF 46 omits ויועץ and PC 131 adds ויועיר, apparently an error for the following וועיר (segment III). JNF 46 quotes Zech 3:2 without the introductory כמה דיכתיב “as it is written” (segment V). In the quotation of Zech 3:2, the phonetic spelling הסטן (2x) in PC 131 (for MT השטן) is shared only with JNF 93, HC 12, and JNF 49, where it appears only once in each bowl; the *plene* spelling מיאש (for MT מאש) appears only in PC 131 and JNF 46; and the defective spelling הלא (for MT הלוא) appears only in PC 131.¹⁷⁵ The *plene* spelling תיתחון (PC 131) and the defective spelling תתחון (JNF 46) contrast with תיתחון elsewhere (segment II). Finally, at the beginning of the same segment, PC 131 shows the *plene* spelling כן for כין in the other bowls.

Abbreviations:

CAD = Oppenheim, A. Leo, et al., eds. *The Assyrian Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago*, 21 vols. Chicago: The Oriental Institute, 1954–2010.

CPD = MacKenzie, D.N. *A Concise Pahlavi Dictionary*. London: Oxford University Press, 1971 (repr. 1986 with corrections).

DJBA2 = Sokoloff, Michael. *A Dictionary of Jewish Babylonian Aramaic*. Second revised and expanded edition. Ramat Gan: Bar-Ilan University Press, 2020.

¹⁷⁵ For such spellings in other formulae, see Waller, *The Bible in the Bowls*, 112–22.

MD = Drower, E.S., and R. Macuch. *A Mandaic Dictionary*. Oxford: Clarendon Press, 1963.

NJPS = New Jewish Publication Society.

SL = Sokoloff, Michael. *A Syriac Lexicon. A Translation from the Latin, Correction, Expansion, and Update of C. Brockelmann's Lexicon Syriacum*. Winona Lake: Eisenbrauns / Piscataway: Gorgias Press, 2009.